

**VERSLO FAKULTETAS
PEDAGOGIKOS KATEDRA**

Danguolė Laucienė

**IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO
NUOTOLINIŲ BŪDŲ PROBLEMOS IR JŲ SPRENDIMO BŪDAI**

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas

Ikimokyklinės ir priešmokyklinės pedagogikos
Studijų programos valstybinis kodas 6531MX001
Pedagogikos studijų krypties

Autorė Danguolė Laucienė

_____
(parašas)

2021-06-07
(data)

Darbo vadovas lektorius Robertas Kavolius

_____
(parašas)

2021-06-07
(data)

Klaipėda, 2021

Turinys

Lentelių sąrašas.....	4
Paveikslų sąrašas	5
Terminų ir sąvokų žodynas.....	6
Santrauka	7
Summary.....	8
Įvadas.....	9
1. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO NUOTOLINIŲ BŪDU TEORINĖ ANALIZĖ	11
1.1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių samprata.....	11
1.1.1. Emocijų suvokimas ir raiška kaip svarbiausias socialinis įgūdis.....	14
1.1.2. Savivokos ir savigarbos raiška.....	16
1.1.3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų santykių su suaugusiaisiais ir bendraamžiais ypatumai.....	18
1.2. Vaikų nuotolinio ugdymo patirtys Lietuvoje ir kitose Europos šalyse.....	21
1.3. Įrankiai ir metodai, sąlygojantys sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių lavinimą nuotoliniame ugdyme	23
1.4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemų ir jų sprendimo galimybių analizė	25
2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA.....	29
3. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO NUOTOLINIŲ BŪDU PROBLEMŲ IR JŲ SPRENDIMO BŪDŲ EMPIRINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	32
3.1. Nuotolinio ugdymo problemos, pedagogams ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius.....	32
3.2. Nuotolinio ugdymo problemų sprendimo būdai ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius.....	44
Išvados	51
Pasiūlymai	52
Literatūros sąrašas	53
Priedų sąrašas	
1 priedas. Baigiamojo darbo autorystės įsipareigojimas.	
2 priedas. Anketa pedagogams.	

3 priedas. Anketa tėvams.

4 priedas. Apklausos pedagogams sertifikatas.

5 priedas. Apklausos tėvams sertifikatas.

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Respondentų (pedagogų) charakteristikos.....	30
2 lentelė. Respondentų (tėvų) charakteristikos.....	30
3 lentelė. Atsakymų pasiskirstymas dėl pedagogų vaidmens ugdant socialinius įgūdžius.....	35
4 lentelė. Informacijos apie vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniame ugdyme dažnis.....	41
5 lentelė. Problemų, susijusių su interneto ir platformų naudojimu, sprendimai.....	44
6 lentelė. Problemų sprendimai, kai tėvai vangiai dalyvauja vaiko nuotoliniame ugdyme.....	49

Paveikslų sąrašas

1 pav.	Socialinių įgūdžių skirstymas.....	13
2 pav.	Respondentų atsakymų pasiskirstymas dėl platformų naudojimo nuotoliniame ugdyme....	32
3 pav.	Atsakymų pasiskirstymas dėl iškylančių problemų naudojantis platformomis.....	33
4 pav.	Atsakymų pasiskirstymas dėl vaikų įgūdžių nuotolinio ugdymo metu.....	36
5 pav.	Atsakymų pasiskirstymas dėl socialinių įgūdžių lavinimo programų naudojimo.....	37
6 pav.	Atsakymų pasiskirstymas dėl metodų taikymo ugdant nuotoliniu būdu.....	38
7 pav.	Atsakymų pasiskirstymas dėl skiriamų užduočių nuotoliniame ugdyme.....	39
8 pav.	Socialinių įgūdžių ugdymo kokybės veiksniai.....	40
9 pav.	Pedagogų ir tėvų nuomonė dėl tėvų dalyvavimo nuotoliniame ugdyme.....	42
10 pav.	Pedagogų nurodyti problemų sprendimų būdai.....	46
11 pav.	Tėvų nurodyti problemų sprendimų būdai.....	47

Terminų ir sąvokų žodynas

Ikimokyklinis ugdymas – vaikų ugdymas, kuris vyksta ikimokyklinio ugdymo įstaigoje pagal ikimokyklinio ugdymo programą ir teikiamas vaikams nuo 1 iki 5(6) metų. Institucinis ikimokyklinis ugdymas yra neprivalomas, teikiamas tėvams pageidaujant (Keinys, 2021. Ikimokyklinis ugdymas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2019).

Ikimokyklinio amžiaus vaikas – vaikas nuo gimimo iki 6 metų. Tai yra iki tol, kol jis pradeda lankyti priešmokyklinio ugdymo grupę (Keinys, 2021. Ikimokyklinis ugdymas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2019).

Igūdis – mąstymo ir praktinės veiklos automatizuotas veiksmas arba tiesiog mokėjimas, išlavintas iki automatizuoto lygio (Keinys, 2021. Malinauskas, 2011).

Informacinės komunikacinės technologijos – tai kompiuterinių programų, kompiuterinės įrangos panaudojimas perteikiant, teikiant informaciją, mokant bei mokantis (Nuotolinio mokymo(si)/ugdymo(si) vadovas, 2020).

Nuotolinis ugdymas (angl. distance learning) – tai nuoseklus savarankiškas ar grupinis mokymas(is), kai besimokančiuosius ir mokytoją skiria atstumas, o bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymosi medžiaga pateikiama informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis – IKT (emokykla.lt, 2020).

Socialiniai įgūdžiai – tam tikri elgesio šablonai, kurie individą padaro socialiai kompetentingu ir galinčiu daryti poveikį kitiems žmonėms; tai gebėjimai prisitaikyti visuomenėje ir elgtis pozityviai, veiksmingai susidoroti su kasdienio gyvenimo poreikiais ir problemomis, išlaikyti psichinę sveikatą ir pasitikėjimą savo jėgomis, susidūrus su gyvenimo realijomis (Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas, 2001. Gailienė ir kt., 1996).

Santrauka

Danguolė Laucienė. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“, Ikimokyklinės ir priešmokyklinės pedagogikos studijų programa, Verslo fakultetas, Klaipėdos valstybinė kolegija.

Tyrimo problema. Lietuvoje ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas nuotoliniu būdu yra visai naujas reiškinys. Nuotolinio ugdymo integracija į visą ugdymą yra ilgalaikis procesas, kuris reikalauja mokytojų informacinių technologijų kompetencijų, tėvų ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų bendravimo ir bendradarbiavimo, kuris perkeliamas į skaitmeninę erdvę. Tyrimu siekta išsiaiškinti, kokios problemos kyla ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu ir kaip jas spręsti; kokias informacines technologijas galima taikyti ugdant nuotoliniu būdu ikimokyklinio amžiaus vaikus ir kokios jų taikymo problemos kyla ugdymo procese; kaip bendrauti ir skatinti tėvus įsitraukti į ugdymo procesą nuotolinio mokymo metu; kokių žinių ar įgūdžių trūksta pedagogams ir vaikų tėvams kasdieniame ugdymo procese lavinant vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu.

Tyrimo objektas – ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymas nuotoliniu būdu.

Tyrimo tikslas – išnagrinėti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus.

Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti pagrindinius veiksnius, sąlygojančius sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotoliniu būdu ugdymą; atskleisti problemas, susijusias su informacinių technologijų įrankių, metodų ir būdų naudojimu, ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu; nustatyti nuotolinio ugdymo problemas, susijusias su žmogiškuoju faktoriumi, pedagogams ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius; ištirti nuotolinio ugdymo problemų sprendimo būdus ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa.

Išvados. Atlikus kiekybinį tyrimą „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“, paaiškėjo, kad ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus nuotoliniu būdu kyla problemų: naudojantis nuotolinio ugdymo priemonėmis daugiau kaip pusei respondentų iškyla problemų; tėvai ne visada aktyviai dalyvauja ikimokyklinio amžiaus vaiko nuotoliniame ugdyme.

Raktiniai žodžiai: nuotolinis mokymas, ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas, informacinės technologijos, pedagogo kompetencijos, socialiniai įgūdžiai.

Summary

Danguolė Laucienė. „The Problems of Online Teaching of Social Skills to Pre-School Children and the Ways to Solve them“, Pre-school Pedagogy Study Programme, Faculty of Business, Klaipėda State University of Applied Sciences.

Research problem. In Lithuania, distance education of pre-school children is a completely new phenomenon. The integration of distance education into all education is a long-term process that requires teachers have technology competencies, communication and collaboration between parents and pre-school educators, which is transferred to the digital space. The research aimed to find out what problems arise in developing the social skills of preschool children remotely and how to solve them; what information technologies can be applied in the remote education of preschool children and what problems of their application arise in the educational process; how to communicate and encourage parents to become involved in the educational process during distance learning; what knowledge or skills are missing for educators and parents of children in the daily educational process of developing children's social skills at a distance.

Research object – remote development of social skills of distance education to preschool children.

Research aim – is to examine the problems of social skills of distance education to pre-school children and their solutions.

The objectives of the research are: to analyse the main factors leading to the successful development of social skills of pre-school children at a distance; to reveal problems related to the use of information technology tools, methods and techniques to develop the social skills of preschoolers at a distance; identify problems in distance education related to the human factor by developing the social skills of educators in preschool children; explore solutions to problems in distance education by developing the social skills of preschoolers.

Research methods: analysis of scientific literature, questionnaire survey.

Conclusions. A quantitative study “Problems of distance learning of pre-school children 's social skills and ways to solve them” revealed that there are problems with distance education of pre-school children: more than half of the respondents have problems using distance education means; parents are not always actively involved in the distance education of a preschool child.

Key words: distance learning, pre-school and pre-school education, information technologies, pedagogical competencies, social skills.

Įvadas

Temos aktualumas. Dabartinėje visuomenėje vis daugiau kalbama apie žmogaus aktyvų dalyvavimą visuomenės veikloje ir socializacijos svarbą. Socialinių įgūdžių lavinimas prasideda anksti vaikystėje, nuo šio lavinimo priklauso žmogaus socialinio gyvenimo kokybė. Tam, kad vaikas kuo geriau veiktų socialinėje aplinkoje, pritaikytų visuomenėje ir sėkmingai mokytųsi ne tik ikimokyklinėje įstaigoje, bet ir mokykloje, jam yra reikalingi socialiniai įgūdžiai. Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymas nuotoliniu būdu yra nauja patirtis ne tik pedagogams, bet ir tėvams. Šeima yra pirmoji socialinė institucija, kuri ugdo vaiko asmenybę ir daro įtaką jo ateičiai. Socialinių įgūdžių ugdymas ikimokykliniame amžiuje turi būti atsakingas, nuoseklus ir reikalaujantis šeimos bei specialistų bendradarbiavimo procesas. Institucijų (šeimos ir pedagoginės įstaigos) bendradarbiavimas ugdant socialinius įgūdžius ir kokiomis priemonėmis bei būdais tai daroma, su kokiomis problemomis susiduria pedagogai ir tėvai – tai pagrindiniai dalykai, į kuriuos gilinamasi šiame darbe. Informacinių technologijų panaudojimo galimybės ikimokyklinio amžiaus vaikų nuotoliniame ugdymo procese nėra nuodugniai ištirtos, todėl ši tema aktuali, ypač dabar, kai pasaulis kas kiek laiko priverstas pasitraukti į nuotolinį bendravimą, nuotolinį mokymą. XXI amžiaus pedagogikos ir informacinių technologijų mokslininkai intensyviai tiria inovatyvių mokymo(si) priemonių kūrimą bei realizavimą ugdyme įvairiose Lietuvos ir tarptautinėse konferencijose (Pažangios mokymosi technologijos. Išmanusis mokymasis, 2017), tačiau būtent apie ikimokyklinio nuotolinio ugdymo procese informacinių technologijų panaudojimą rašoma labai nedaug. Ir tai suprantama: mažiesiems reikia nuolatinės suaugusiojo priežiūros ir pagalbos, dirbantiems tėvams tai didelis iššūkis. Apie tai, kad reikia siekti ugdymo kokybės gerinimo ir priiimti atsakomybę už jos lygmenį kiekvienoje švietimo institucijoje kalbama ir Lietuvos Respublikos Švietimo įstatyme (2011). Todėl ugdymo nuotoliniu būdu kokybės siekis turi būti įgyvendinamas įvairiais būdais ir darbo metodais kiekvienoje ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje. Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose (2015) teigiama, jog ikimokykliniame amžiuje suteiktas kokybiškas ikimokyklinis ugdymas, turi ilgalaikį poveikį vaiko socializacijai, mokymosi mokykloje pasiekimams. Nuotolinis ugdymas neatsiejamas nuo IT. Nuotolinis ugdymas nėra neįmanomas dirbant su ikimokyklinio amžiaus vaikais, nes nuo pat vaikystės darželius lankantys vaikai namuose auga apsupti įvairių skaitmeninių prietaisų. Dabartiniai vaikai drąsiai ir noriai naudojami IT, nemėgsta nuobodžios, mechaninės veiklos, trokšta greito savo veiklos rezultato. Vaikai auga tokioje aplinkoje, kurioje jų lūkesčiai, mokymasis ir laikas leidžiamas namuose yra veikiami skaitmeninių technologijų (Kilbey, 2018). Tik dabar vis dažniau pasigirsta balsai, kad yra

tokia „internetinė priklausomybė“, todėl ilgalaikis nuotolinis mokymas gali mažam vaikui padaryti blogą įtaką formuojantis asmenybei, taigi ir socialinių įgūdžių ugdymui.

Problematika. Lietuvoje ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymas nuotoliniu būdu yra visai naujas reiškinys. Tyrimu siekiama išsiaiškinti, kokios informacinės technologijos taikomos ugdant nuotoliniu būdu ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius ir kokios informacinių technologijų taikymo problemos kyla socialinių įgūdžių ugdymo procese; kaip ikimokyklinio amžiaus vaikus tėvai ir pedagogai skatina aktyviai dalyvauti nuotolinio ugdymo procese ir kokios veiklos padeda ugdyti(s) socialinius įgūdžius; kokiais būdais bendrauja pedagogai ir tėvai nuotolinio mokymo metu; tyrimu taip pat siekta išsiaiškinti, kokių žinių ir įgūdžių pedagogams trūksta taikant informacines technologijas ir ugdant socialinius įgūdžius.

Tyrimo objektas: ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymas nuotoliniu būdu.

Tyrimo tikslas: išnagrinėti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti pagrindinius veiksnius, sąlygojančius sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotoliniu būdu ugdymą.
2. Atskleisti problemas, susijusias su informacinių technologijų įrankių, metodų ir būdų naudojimu, ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu.
3. Nustatyti nuotolinio ugdymo problemas, susijusias su žmogiškuoju faktoriumi, pedagogams ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius.
4. Ištirti nuotolinio ugdymo problemų sprendimo būdus ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa.

1. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO NUOTOLINIU BŪDU TEORINĖ ANALIZĖ

1.1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių samprata

Socialiniai įgūdžiai pedagogikoje yra apibūdinami įvairiai. Pagrindiniai teiginiai, kuriais apibūdinami socialiniai įgūdžiai, yra bendravimas su aplinkiniais, nesudėtingas prisitaikymas prie naujos aplinkos. Socialiniai ikimokyklinio amžiaus vaikų įgūdžiai pasireiškia socialiniais vaikų gebėjimais (bendravimu, problemų sprendimu, prisitaikymu nepažįstamoje aplinkoje), kurie padeda sėkmingai ir adekvačiai elgtis visuomenėje, padeda įveikti kasdienio gyvenimo sunkumus ir pokyčius, užklupusį stresą, padeda suprasti ir reikšti savo emocijas, moko suprasti ir užjausti, taip pat išklausti kitus žmones, tinkamai bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais.

Tarptautinių žodžių žodynas (2004) socializaciją nusako šitaip: socializacija [lot. socialis — visuomeninis] individo tapimas visuomeniniu žmogumi, asmenybe. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas (2017) įgūdį apibūdina kaip įgytą sugebėjimą automatiškai atlikti kurį nors veiksmą. Taigi socialiniai įgūdžiai yra socialus elgesys, kuris gali būti apibūdinamas kaip atitinkantis galiojančias socialines normas, užtikrinantis savęs įtvirtinimo galimybių panaudojimą.

Kad ikimokyklinio amžiaus vaikas galėtų socialiai elgtis, pirmiausia turėtų turėti įvaldytų socialinių įgūdžių kompleksą, kuris padėtų tinkamai elgtis tam tikrose situacijose. Kadangi socialiniai įgūdžiai yra pagrindinių socialinių kompetencijų pritaikymo konkrečiose socialinėse situacijose išraiška, galima tvirtinti, kad socialinė kompetencija yra tokia asmens savybė, kuri visiškai priklauso nuo situacijų. Todėl įvairiose socialinio bendravimo grupėse galiojančios socialinės normos atlieka ypač svarbų vaidmenį, nustatant ir pasirenkant kompetentingo elgesio formas konkrečiose socialinėse situacijose (Malinauskaitė, 2011).

Ikimokyklinio ugdymo koncepcija svarbiausiu dalyku laiko vaiko ruošimą mokyklai, t. y. visų jo fizinių ir psichinių galių puoselėjimą, pozityvios socialinės ir emocinės patirties įgijimą, pažinimo motyvacijos žadinimą, kūrybiškumo skatinimą, o ne tik siaurą dalykinį parengimą mokytis skaityti, rašyti, skaičiuoti. Siekiant keisti siaurą supratimą apie vaiko ruošimą mokyklai, atnaujinta priešmokyklinio ugdymo sąvoka. Priešmokyklinio ugdymo tikslas – padėti vaiko socializacijos, demokratinio bendravimo pamatus rengti jį mokyklai, palengvinti perėjimą nuo ugdymosi šeimoje ar darželyje prie sistemingo ugdymo ir ugdymosi mokykloje, visiems vaikams sudaryti vienodas sėkmingos socializacijos mokykloje galimybes. (Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015). Monkevičienės (2008) teigimu, vaikų patirties seką negalima iš anksto numatyti, todėl ugdymo turinys niekada nėra baigtinis. Ugdymo turinio modelio paieškos

leido sukurti į vaiko kompetencijų ugdymą orientuotą priešmokyklinio ugdymo programą (Priešmokyklinis ugdymas, 2003), kurioje išskiriamos penkios kompetencijų sritys:

1. Socialinė kompetencija – gyventi ir būti greta, kartu;
2. Sveikatos saugojimo kompetencija – sveikai gyventi, saugiai judėti ir veikti;
3. Pažinimo kompetencija – tyrinėti ir atrasti pasaulį;
4. Komunikavimo kompetencija – klausytis, kalbėti, bandyti skaityti, rašyti išreiškiant save ir bendraujant su kitais;
5. Meninė kompetencija – įsivaizduoti, pajauti, kurti, grožėtis.

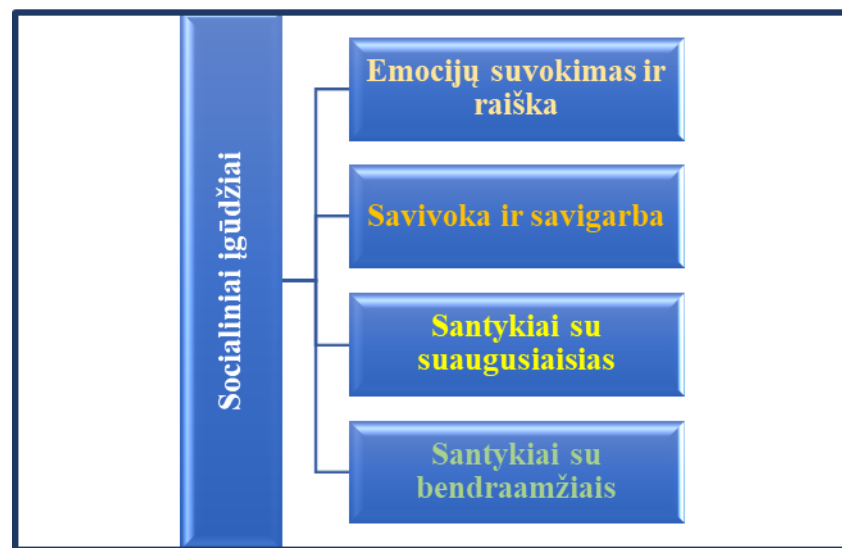
Kompetencijos samprata nusako svarbiausius šiuolaikinio švietimo uždavinius – rengti besimokančiuosius ryžtingai ir tikslingai pritaikyti įgytus gebėjimus, žinias bei patirtį gyvenime, profesinėje veikloje ir nuolat mokantis. Kaip sinonimas sąvokai „asmens kompetencija“ vartojama sąvoka „socialiniai įgūdžiai“, kuri apima ir asmeninius, ir socialinius įgūdžius. Švietimo ir mokslo ministerijos parengtoje „Gyvenimo įgūdžių ugdymo programoje“ (2004) išskiriamos tokios socialinių įgūdžių sritys:

1. Savęs pažinimas, kuris reiškia gebėjimą pažinti ir įvertinti savo asmenybės ypatumus, pranašumus ir trūkumus;
2. Bendravimas, kuris apibūdinamas kaip procesas, kada per kalbą siekiama suprasti vienas kito suvokimą, idėjas, patirtį, žmonių santykių sritis, kuomet jie pripažįsta vieni kitus esant asmenybėmis ir vieni kitus auklėja, skatina save išreikšti, sudaro bendriją;
3. Bendradarbiavimas, kuris reiškia, kad dirbama išvien taip, jog grupės laimėjimas yra labai svarbus, reiškia gebėjimą priklausyti grupei bei joje veikti, gebėti spręsti konfliktus, veikti kasdieninėse situacijose.

„Priešmokyklinio ugdymosi standarte“ (2003), socialiniai įgūdžiai apibrėžiami kaip vaiko gebėjimas gyventi ir būti kartu su kitais. Tai, kad šie įgūdžiai yra deramai išugdyti, anot dokumento autorių, parodo keli dalykai. Visų pirma svarbu pastebėti, kad vaikas pasitiki savimi ir kitais žmonėmis, nelaukia iš aplinkos blogio. Tada jis supranta ne tik savo norus, poreikius ir jausmus bei geba juos pavadinti, tuo pat metu jis geba spręsti apie kitus žmones, įvardinti jų emocijas. Tai leidžia vaikui adekvačiai elgtis tam tikrose situacijose: esant reikalui paprašyti pagalbos, padėti kitam žmogui, pasirinkti tinkamus elgesio modelius įvairiose situacijose: namuose, parduotuvėje, svečiuose, gatvėje ar pas gydytoją. Socialinių įgūdžių ugdymas suteikia galimybę formuoti ateities visuomenę su priimtiniu socialiniu elgesiu. „Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje“ (2014) socialinių įgūdžių turinys pateikiamas kaip kelių ugdymo sričių derinys. Programos autoriai nurodo, kad socialinę kompetenciją sudaro kelios „ugdymo sritys: vaiko santykis su pačiu savimi

(savivoka, savivertė ir saviugda), santykiai su bendraamžiais, santykiai su suaugusiaisiais (šeimos nariais, globėjais, mokytojais) ir santykiai su gamtine, socialine, kultūrine aplinka“.

Bardauskaitė ir kt. (2017), Ragauskienė ir kt. (2011) teigia, kad vaiko socialiniai įgūdžiai yra pasiekę pageidautiną lygį, kai ikimokyklinio amžiaus vaikas supranta save kaip asmenybę, moka atpažinti savo ir kitų emocijas, jas deramai išreikšti. Vaikui neiškyla problemų įvairiose situacijose bendraujant su skirtingais žmonėmis, jis sugeba toleruoti tai, kas nėra įprasta. Jis supranta, kokios yra socialinio gyvenimo taisyklės, jų laikosi. Socialiai įgūdžiai siejami net su tautinio ir kultūrinio tapatumo ugdymusi, pilietiškumu, dėmesiu, pagarba kitoms kultūroms. Taigi, socialiniai įgūdžiai – toks elgesys ir jo formos, kuriomis vaikas geba naudotis, kad galėtų dalyvauti socialiniame gyvenime, prisitaikyti prie skirtingų socialinių situacijų šeimoje, ugdymo įstaigoje ir viešose vietose, taip pat efektyviai spręstų konfliktus su bendraamžiais. Todėl vaiko socialinių įgūdžių ugdymas sėkmingiausias tik bendraujant su kitais, būnant tarp bendraamžių. Priešmokyklinio ugdymo įstaigas lankusių ir bendravusių su kitais šešiamečių brandumo mokyklai lygis yra aukštesnis. Vadinasi, geriau išvystyti jų socialiniai įgūdžiai. Socialiniai įgūdžiai susidaro iš kelių ugdymo sričių (žr. 1 pav.):

1 pav. Socialinių įgūdžių skirstymas

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Ikimokyklinio ugdymo metodinių rekomendacijas, 2015 m.

Taigi, galima teigti, kad ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių lavinimas yra labai svarbus, nes šis ugdymas padeda vaikui perimti visuomenėje nusistovėjusias sociokultūrines normas bei vertybes, lemia sėkmingą adaptaciją mokykloje ir visuomenėje. Tinkamai išugdyti socialiniai įgūdžiai vaikui padeda valdyti ir atpažinti emocijas, suvokti save kaip unikalią asmenybę, kurti darnius santykius su bendraamžiais ir suaugusiaisiais. Pedagogikos mokslininkų ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos dokumentuose (Bardauskaitė ir kt., 2017; Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014; Priešmokyklinio ugdymosi standartas, 2003) nuomonė nusakant, kas yra

socialiniai įgūdžiai ir kaip jie ugdomi, neišsiskiria, jie suprantami vienodai. Galima išskirti socialinių įgūdžių grupes, kurios yra svarbios ir reikšmingos ikimokyklinio amžiaus vaikams. Tai yra jausmų suvokimas ir raiška (emocijų valdymas); savivoka ir savigarba; gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.

1.1.1. Emocijų suvokimas ir raiška kaip svarbiausias socialinis įgūdis

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše (2013) pabrėžiama, kaip yra svarbu ikimokyklinio amžiaus vaiko gebėjimas ne tik suvokti savo emocijas, bet ir jas išreikšti. Pasak Malinauskaitės (2011), socialiai kompetentingą elgesį vaikų santykiuose su bendraamžiais ir suaugusiaisiais daugiausia veikia skirtingų emocinių būsenų suvokimas ir gebėjimas teisingai suprasti, išreikšti ir kontroliuoti savo emocijas. Kad asmuo būtų socialiai kompetentingas, jis turi būti kompetentingas pirmiausia emocijų srityje. Todėl labai svarbu, kad ikimokyklinio amžiaus vaikai išmoktų suprasti patiriamą emocinę būseną, ją išreikšti žodžiais ir susieti su ją lemiančiomis priežastimis. Būtina vaiką išmokyti išreikšti žodžiais savo emocinę būseną, padėti suvokti, jog normalu kartais jaustis gerai, o kartais nelabai, skatinti suprasti savo emocinę būseną, ugdyti gebėjimą klausantis suprasti kitų jausmus. Visa tai susiję su emocinio intelekto ugdymu. Daugelis ikimokyklinės pedagogikos mokslininkų (Kudriavcovaitė ir Lenkauskaitė, 2019; Slušnienė ir Balčėtienė, 2016; Vilkelienė, 2015) teigia, kad labiausiai socialinius įgūdžius padeda lavinti įvairi meninė veikla, ypač teatras, arba įvairūs vaidybiniai žaidimai.

Ikimokykliniame amžiuje formuojasi vaiko socialiniai įgūdžiai, kurie lemia jo sėkmę ne tik pradėjus lankyti mokyklą, bet ir tolesniame gyvenime apskritai. Tikslingas ikimokyklinis ugdymas daro teigiamą poveikį mokymosi pasiekimams, tolesnei socialinei ir emocinei raidai. Daug pedagogų, psichologų, net filosofų yra atlikę tyrimų ir suformulavę teorijas apie vaiko raidą: fizinę, psichologinę, vaizduotės, kūrybiškumo, santykio su aplinka. Tai teorijos, kurios apima tam tikrus raidos etapus ir atskleidžia būdingus bruožus, dėsningumus kiekviename amžiaus tarpe.

Pedagoginėje aplinkoje vis dažniau kalbama apie emocinio intelekto ugdymą kaip apie esmingiausią socialinių įgūdžių ugdymo sritį. Įprastinis aukštas IQ ne visada žmogui leidžia jaustis laimingam. Vis dažniau vaikai (ir suaugusieji) pasinerdami į virtualų pasaulį pamiršta šalia esantį žmogų, nebemoka bendrauti, praranda ryšį. Visiems žinoma, jog gražūs santykiai tarp žmonių negalimi be jausmų, emocijų. Manoma, jog emocinį intelektą reikia pradėti ugdyti ankstyvoje vaikystėje – vėliau tai gali būti ne taip paveiku. Apie emocinio intelekto ugdymą, kaip svarbiausios prielaidos socialinių įgūdžių ugdymą, ir jo svarbą jau nemažai mokslininkų vis dažniau kalba savo moksliniuose darbuose, tyrimuose, straipsniuose.

Mokslininkės Slušnienė, Balčėtienė (2016) aptaria emocinio intelekto sampratą. Jos pateikia trijų mokslininkų (Žumbakienė, 2009; Goleman, 2009; Lemme, 2003) emocinio intelekto išskiriamus aspektus. Emocinio intelekto, emocinio potencialo kategorijos edukologijos moksle nėra pakankamai išplėtos, todėl šią sritį svarbu tirti. Straipsnyje nekalbama, kaip ugdyti emocinį intelektą. Autorės siūlo tokį emocinio potencialo apibrėžimą: emocinis potencialas – tai aplinkos reiškinių ir situacijos reikšmių išgyvenimo pajėgumo laipsnis: asmens, visuomenės, valstybės galimybės suvokti, valdyti ir tinkamai panaudoti emocijas. Lietuvoje apie emocinį intelektą kalbama mažai, emocinio intelekto samprata apibrėžiama „blausiai“, o straipsnio autorių nusakymas, kas yra tas emocinis intelektas, gana aiškus, suprantamas. Atlikto ir pristatomo tyrimo problema: ar neigiamos emocijos ir jausmai, kuriuos vaikai patiria ugdymo(si) procese, trukdo santykių vystymuisi, veiklos kokybei ir rezultatams ir ar ikimokyklinio ugdymo(si) aplinkoje išnaudojamos visos galimybės vaikų emocijoms ir jausmams lavinti tuo pat metu lavinant ir socialinius įgūdžius. Straipsnio autorės turėjo tikslą išanalizuoti emocinio intelekto ugdymo teorines prielaidas ir praktines galimybes ikimokyklinio ugdymo aplinkoje, kaip tai padeda socialinių įgūdžių ugdymo visumai, ką apie tai mano pedagogai, dirbantys su ikimokyklinio amžiaus vaikais. Reikia manyti, kad šio straipsnio atsiradimą paskatino tai, jog per mažai dėmesio ugdymo įstaigose skiriama emocinio intelekto lavinimui, o juk emocijų raiška ir suvokimas – vienas iš svarbiausių socialinių įgūdžių komponentas. Šis straipsnis praplečia žinias ir nubrėžia gaires pedagogų tolesniam švietimui bei savišvietai ugdam vaikų socialinius įgūdžius.

Kudriavcovaitė, Lenkauskaitė (2019) pateikia faktinę sukonspektuotą medžiagą, nurodo svarbiausius dokumentus (oficialiuosius šaltinius), kur aptariama dalyko (emocinio intelekto) svarba (Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2020 redakcija; Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas, 2015). Taip pat apibrėžiamos ikimokyklinio ugdymo pedagogo kompetencijos, reikalingos ugdam vaikų socialinius įgūdžius ir emocinį intelektą. Autorės išskiria kelių mokslininkų straipsnius ir mokslinius darbus, kur nagrinėjami pedagogo kompetencijų klausimai. Remiantis įvairiais moksliniais darbais išskiriamos šios kompetencijos: dalykinė; asmeninio tobulėjimo ir mokėjimo mokytis; aplinkų, turinio ir situacijų įvairovės kūrimo; tinkamos emocinės aplinkos kūrimo; ugdytinių skirtybių ir galimybių pažinimo, pagalbos teikimo ir ugdytinių motyvavimo; ugdymo(si) turinio įgyvendinimo ir tobulinimo.

Vilkėlienė (2015) teigia, jog meninė veikla (ypač teatras) kaip interpretacijos procesas savyje talpina emocinės išraiškos elementų, kurie charakterizuojami kaip meniniai elementai. Pavyzdžiui, vaidybinė situacija su paprasta struktūra, saugioje aplinkoje, pakartota daug kartų, įvairiais variantais gali būti sėkmingai pritaikoma praktikoje, gyvenime. Tokiu būdu vaikas

panaudoja patirtį, įgytą meninėje veikloje. Taigi, meninis ugdymas gali tapti situacijos ar problemos pavaizdavimu, emocinės būsenos atskleidimu. Kadangi tai kūryba, joje nėra galimybių suklysti, kelias eksperimentavimui visada atviras ir vaikas jaučiasi saugus.

Apie teatrinį metodą, kaip emocinio intelekto paveikiausią ugdymo priemonę, lietuvių kalba parašytų darbų nedaug galima rasti. Tokios literatūros ne itin daug turi ir kitos šalys, nors apie ugdymą menu yra kalbama vis garsiau ir dažniau, o kai kurios pasaulio šalys teatro/dramos mokymą mokyklose jau yra įteisinusios kaip privalomą dalyką. Lietuvoje ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo teatrine veikla metodus, būdus, problemas patraukliai analizuoja V. Kazragytė savo darbuose. Vienas iš jų – metodinė priemonė priešmokyklinio amžiaus vaikų grupių pedagogams. Kazragytė (2011) teigia, jog ypač vertintina terapinė teatro saviraiškos reikšmė: meninėje veikloje vaikas išlaisvina susikaupusią vidinę įtampą, išsprendžia vidinius konfliktus, išreiškia jausmus. „Vaikų vaidyba“ (2011) – metodinė priemonė priešmokyklinį ugdymą studijuojantiems studentams ir jau dirbantiems pedagogams. Joje aprašomi mažų (5-7 metų) vaikų vaidybos gebėjimams ugdyti tinkami būdai, metodai, pedagoginio bendravimo ypatumai, pateikiama vaidybos integracijos į kitas ugdomasias veiklas pavyzdžių.

Apibendrinant galima pasakyti, kad vaikų emocinis ugdymas meniniais (teatriniais) metodais yra holistinio (visuminio) ugdymo dalis ir ji yra labai svarbi ir propaguotina. Tai yra vaiką gerbiantis ugdymas, nes paiso pasireiškiančių besivystančio vaiko kūrybingumo impulsų, ugdo jo socialinius įgūdžius. Emocinis intelektas, kaip socialinių įgūdžių dalis, yra išlavinama asmenybės savybė, leidžianti įveikti sudėtingas situacijas, lanksčiau prisitaikyti ir rasti problemų sprendimą. Tam pasiekti yra būtina praktika. Tai gali būti meninis lavinimas ikimokykliniame ugdyme.

1.1.2. Savivokos ir savigarbos raiška

Savivoka ir savigarba – tai gebėjimas pažinti ir įvertinti savo asmenybės ypatybes, stiprybes ir silpnybes. Savęs vertinimas – tai kiekvieno žmogaus santykis su turimu AŠ vaizdu, emocinis to santykio išgyvenimas. Tai individo savęs paties, savo savybių, galimybių ir vietos tarp žmonių įvertinimas. Nuo to įvertinimo priklauso žmogaus santykiai su kitais, jo savikritiškumas, reiklumas sau, pasiekimai, požiūris į savo laimėjimus ir nesėkmes, jo savijauta ir elgesys. Kuo aukštesnė ikimokyklinio amžiaus vaiko savivoka ir savigarba, tuo jam lengviau sutarti ne tik su pačiu savimi, bet ir su aplinkiniais žmonėmis. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše (2013) teigiama, kad ikimokyklinio amžiaus vaikai, jeigu jie neturi rimtų psichologinių problemų, visada bando suvokti save, jiems labai svarbu išmokti save gerbti. Bet be suaugusiųjų pagalbos jiems tai sunkiai sekasi, pirmiausiai jiems reikia suaugusiųjų pagarbos. Ikimokyklinio amžiaus vaikas, turintis

išugdytą šį socialinį įgūdį, supranta, kad jis yra, buvo ir bus, puikiai suvokia savo asmenybės tapatumą, priskiria save atitinkamai lyčiai, šeimai ir grupei. Kai vaikas pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais. Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje (2014) sakoma, kad vaikas moka apibūdinti save, įvertinti gerąsias ir blogąsias savo savybes, žino, kuo nori būti užaugęs, saugo asmenines ribas. Kadangi priešmokyklinio amžiaus vaikas nori mokytis, jis jau gali apibrėžti tai, kas yra įdomu, geba sutelkti dėmesį į konkrečią veiklą. Vaikas suvokia, kad, norint išmokti, reikia bandyti, vadinasi, gali pasitaikyti ir klaidų. Tokio amžiaus žmogus jau suvokia taisyklių esmę, geba jų laikytis. Šešiametis gali apibūdinti gerą ir blogą elgesį, pateikti pavyzdžių. Jis priima pokyčius ir savo požiūrį į juos. Priešmokyklinio amžiaus vaikui būdingas optimistinis savęs suvokimas, nors jis gali būti nepastovus. Kiekvienas raidos ar emocinių problemų neturintis vaikas save vertina teigiamai. Priešmokyklinio amžiaus vaikuose vyksta esminiai savęs suvokimo ir savigarbos kitimai. Vadinasi, jeigu iki priešmokyklinio amžiaus šis socialinis įgūdis išugdytas nebus, toliau gali kilti didesnių problemų.

Kai kurie pedagogikos mokslininkai savivoką ir savigarbą įvardija ir kitaip – kaip santykio su savimi įgūdžiu. Berns (2009) teigimu, santykio su savimi įgūdžiai siejami su gebėjimu suprasti, kontroliuoti ir tinkamai išreikšti savo mintis, jausmus. Autorės teigimu, santykio su savimi įgūdžiai yra socialinių įgūdžių pagrindas, kuris daro įtaką asmens santykiui su aplinka. Prie santykio su savimi įgūdžių priskiriami savęs pažinimo, savęs vertinimo ir savikontrolės įgūdžiai:

Pasakymas, ką jauti – šis įgūdis padeda atskleisti savo asmeninę informaciją ir jausmus kitam asmeniui ir tai sunkiai ugdomas įgūdis; įgūdis pasakyti, ką jauti, yra naudingas, nes „padeda nugalėti baimę, be to sustiprina grįžtamąjį ryšį, taip pat pagerina tarpasmeninius santykius bei padrąsina kitus, suteikia galimybę dalytis savo patirtimi, sustiprina asmenines žinias, ir, be abejo, padeda išreikšti save“;

Pozityvus savęs vertinimas – tai individo gebėjimas po tam tikrų įvykių sau mintyse pasakyti teigiamus žodžius apie save patį. Batalovienės (2010) nuomone, sėkmingą tokio įgūdžio atsiradimą lemia nuoseklus auklėjimas, reikalavimų ir ugdytinio gebėjimų atitikimas, dėmesio koncentracija į ugdytinio pasiekimus, bet ne į nesėkmes, ugdytinio mokymas tinkamai reaguoti į pagyrimus nenumenkinant savęs. Dažniausiai ikimokyklinio amžiaus vaikų savęs vertinimas glaudžiai susijęs su sėkmės ir laimės jausmu, todėl nenuostabu, kad iš pradžių maži vaikai save vertina pernelyg aukštai, neįvertindami kitų asmenų požiūrio į juos ir objektyvių laimėjimų;

Pasitikėjimas savimi ir savo jėgomis suprantamas kaip gebėjimas suvokti, kad esi pajėgus atlikti uždavinius, kurie keliami ir kuriuos asmuo kelia pats sau. Ikimokyklinio amžiaus vaikui be suaugusiųjų pagalbos pasitikėjimą savimi išsiugdyti gana sudėtinga.

Sėkmingai socialinius įgūdžius lavinti padeda įvairios programos. Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigose labai populiari socialinio ugdymo programa „Zipio draugai“. Programa gerai dera su bendrosiomis ikimokyklinio ugdymo ir mokyklų programomis ir jas papildo. Ji siūlo visą sistemą gerai apgalvotų būdų ir metodų bei konkrečių praktinių užduočių, padedančių pedagogams ugdyti kasdieniniam vaiko gyvenimui ir bendravimui taip reikalingus socialinius įgūdžius. Programa „Zipio draugai“ skirta 5 – 7 metų vaikams. Programos tikslas – padėti vaikams įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo įgūdžių siekiant geresnės emocinės vaikų savijautos. Visa programa suskirstyta į šešias dalis po keturias pamokėles. Šios dalys apima jausmų, bendravimo, santykių užmezgimo ir nutraukimo, savivokos ir savigarbos, konfliktų sprendimo bei sunkumų sprendimo sritis. Pagrindiniai ugdomi įgūdžiai yra susiję su savivoka ir savigarpa, atidžiu klausymusi, pagalbos prašymu, susidraugavimu ir draugystės išlaikymu, vienatvės ir atstūmimo įveikimu, atsiprašymu, priekabiavimo įveikimu, konfliktų sprendimu, prisitaikymu prie kintančių sąlygų ir pagalba kitiems (Programa „Zipio draugai“. Pedagogo profesinio meistriškumo tobulinimo vadovas, 2009).

Taigi savigarbos ir savivokos ugdymas yra labai svarbi socialinių įgūdžių sritis, nes ji apima ikimokyklinio amžiaus vaiko tapsmą kompetentinga, save vertinančia ir savimi pasitikinčia asmenybe.

1.1.3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų santykių su suaugusiais ir bendraamžiais ypatumai

Vaikas, kurio socialiniai įgūdžiai yra tinkamai išugdyti, nebijo suaugusiųjų, nusiteikęs su jais bendrauti ir bendradarbiauti. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše (2013) teigiama, jog ši vaiko nuostata reiškia ne tiesiog paprastą paklusimą suaugusio žmogaus valiai, bet tokį bendravimą, kuris yra naudingas abiem šalims. Toliau dokumente sakoma, kad vaikas pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Priešmokyklinio amžiaus vaikui tai labai svarbu, nes jis rengiasi bendravimui su naujais ir jam kol kas menkai pažįstamais suaugusiais žmonėmis – mokytojais. Dalis priešmokyklinio amžiaus vaikų jaučia nerimą, susijusį su būsimo mokyklos lankymu, didesnė dalis vaikų nenori eiti į mokyklą dėl galimo teigiamų emocinių santykių su suaugusiais ir bendraamžiais pasikeitimo bei prastesnės emocinės savijautos mokykloje. Jeigu vaikas dar iki mokyklos jaučia nepasitikėjimą suaugusiais, bijo klausti ir tartis, jau pats išėjimas į mokyklą dar iki tiesioginės pažinties su ja kelia didžiulį stresą. Anot Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos (2014), pedagogai ir tėvai turėtų nuoširdžiai bendrauti ir bendradarbiauti su kiekvienu vaiku, nepažeisti jo

interesų, stengtis tapti jiems tinkamo elgesio modeliu. Vaikas, kurio socialiniai įgūdžiai išvystyti, suaugusį suvokia ne kaip prižiūrėtoją, bet kaip sektiną pavyzdį, patarėją. Priešmokyklinio amžiaus vaikui smagu jaustis giminės, šeimos nariu, suvokti, kad jo nuomonės išklausoma ir paisoma. Jis taip pat siekia atsižvelgti ir į kitus žmones, ginčytinose situacijose siekti kompromiso. Buvimas švietimo įstaigos bendruomenės nariu dar labiau sustiprina vaiko savivertę, taigi palengvina bendravimą su suaugusiais. Monkevičienė (2013) pabrėžia, kad vienas iš svarbiausių socialinių įgūdžių bruožų yra vaiko gebėjimas interpretuoti taisykles, o ne tik jomis akiai sekti, nors suaugusieji dažnai beatodairiškai to reikalauja. Ugdydami vaiką suaugusieji ne visada sudaro sąlygas, būtinas vaiko socialiniams įgūdžiams reikštis. Dažnai visas dėmesys skiriamas vaiko elgesio pagal taisykles formavimui, o ne vaiko saviraiškai ir socialinės kompetencijos plėtojimui.

Taigi tik suaugusiųjų elgesys ir nuostatos dažniausiai lemia ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimą bendrauti su jais: jei į vaiką žiūrima ir bendraujama su juo kaip su lygiaverčiu partneriu ir unikalia asmenybe, tai ir vaiko elgesys su suaugusiais toks, kokio jie tikisi – pagarbus, pasitikintis savimi ir suaugusiais.

Ikimokyklinio amžiaus vaiko santykiai su bendraamžiais taip pat labai svarbūs formuojantis jam kaip asmenybei. Tyrinėdamas aplinką, bendraudamas su žmonėmis, vaikas pamažu pradeda suvokti jų tarpusavio ryšius, daiktų paskirtį bei kūrybiškai juos įvaldo ir taiko veikloje. Todėl yra būtina sudaryti tam tikra socialinę aplinką, kurioje galėtų vykti vaikui svarbūs kontaktai su žmonėmis bei formuotųsi tikrovės pažinimo būdai. Vaiko įvaldyti socialiniai įgūdžiai nulemia gebėjimą bendrauti su bendraamžiais, mokytis organizuotoje aplinkoje, nes toks vaikas geba tinkamai reaguoti į kitų pasiūlymus, nuomonę ir dalyvauti bendroje veikloje. Anot Bardauskaitės ir kt. (2017), galima išskirti keletą svarbių dalykų, priskirtinų socialiniams įgūdžiams, kurie padeda ikimokyklinio amžiaus vaikui bendrauti su bendraamžiais:

1. Pasitikėjimas savimi bendraujant su kitais;
2. Jausmų ir ketinimų reiškimas ir atpažinimas;
3. Pratinimasis susipažinti, prisistatyti, pakalbinti;
4. Pasitikėjimas savo gebėjimais;
5. Savęs suvokimas kaip savitą ir ypatingą.

Santykių su suaugusiais ir bendraamžiais įgūdžiai dar vadinami ir *santykių su kitais* įgūdžiais. Batalovienės (2010) teigimu, jie apima santykių su kitais aspektą bei nusako asmens mokėjimą kurti ir palaikyti pozityvius tarpusavio santykius. Autorė taip pat pabrėžia, kad santykio su kitais įgūdžiuose dėmesys atkreipiamas į kontakto užmezgimo, kontakto palaikymo ir tarpusavio sąveikos sukūrimo. Šis įgūdis susidaro iš tokių komponentų:

Mokėjimas pateikti klausimus, atspindėti jausmus – turi didelę reikšmę socialiniam bendravimui, apima nuomonių išsakymus, pasiteisinimus ir įvertinimus;

Jausmų atspindėjimas bendraujant – gebėjimas parodyti susidomėjimą pokalbiu, skirti kuo daugiau dėmesio pašnekovui, su kuriuo bendraujama; parodyti, kad stengiamasi suprasti pokalbį; patikrinti pašnekovo supratimą; jautriai reaguoti į pašnekovo kalbą. Anot Batalovienės (2010), įgūdis padeda pašnekovui susigyventi su savo jausmais, įvertinti, kad jis pats yra jausmų šaltinis ir gali priimti atsakomybę už juos;

Mokėjimo kalbėti įgūdis yra tobulesnis, kai kalbėtojai būdingas išraiškingumas, draugiškumas, geranoriškumas, kai užtikrinamas grįžtamasis ryšys;

Mokėjimas išklausti – reiškia gebėjimą išreikšti tikrą ir nuoširdų domėjimąsi kitu žmogumi. Batalovienė (2010) teigia, kad egzistuoja dvi svarbios prielaidos, susijusios su šiuo įgūdžiu. Pirmoji yra tai, kad kiekvienam vaikui reikia bendrauti su kitais, o antroji priklauso nuo to, kaip tas kitas klausosi. Santykių tarp vaikų ir suaugusiųjų kokybė priklauso nuo klausymosi įgūdžio, jo nebuvimas bendravimą padaro paviršutinišku arba jį sužlugdo.

Pagrindinė nuostata, apibūdinanti santykius su bendraamžiais, yra teigiamas vaiko požiūris į juos, nusiteikimas ne tik bendrauti, bet ir veikti kartu. Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje (2014) teigiama, kad paprastai tokio amžiaus vaikas jau turi bent vieną draugą ir yra nusiteikęs bendrauti kitais vaikais (supranta norus, gali paguosti, pasirūpinti). Ikimokyklinio amžiaus vaikas suvokia, kas yra gerai, kas blogai, gali numatyti savo veiksmų ar žodžių pasekmes. Vaikas suvokia bendradarbiavimo esmę ir jį reglamentuojančių taisyklių paskirtį. Supranta žmogaus savijautą atitinkančius ženklus. Vaikas suvokia, kad žmonės skirtingi, o norint bendros veiklos tuos skirtumus reikia priimti ir toleruoti.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių sėkmingų santykių su bendraamžiais sritį ugdo šiuo metu populiari Lietuvos ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo įstaigose socialinio ir emocinio intelekto ugdymo programa „Kimochis“. „Kimochis“ – tai galimybė suprasti save ir kitus, mokytis bendravimo su bendraamžiais. Japonų kalboje „kimochi“ reiškia jausmą. Ši programa ugdo penkis socialinius įgūdžius: gebėjimą pažinti save, savęs valdymą, socialinę pažinimą, santykių kūrimo įgūdžius, atsakingų sprendimų priėmimą ir remiasi charakterį ugdančiomis savybėmis: pagarbumu, atsakingumu, atsparumu, atjauta ir geranoriškumu. „Kimochi“ ikimokyklinio ugdymo programa pateikta pamokomis. Pamokų seka suskirstyta į skyrius. Programoje socialiniai įgūdžiai lavinami pasitelkiant konkrečius personažus-žaislus. Pirmame skyriuje susipažįstama su „Kimochis“ personažais ir jausmukais. Kiekvienas „Kimochis“ žaislas turi po tris jausmų pagalvėles, kurios padeda vaikams kurti emocijų žodyną, išsakyti savo ir suprasti kitų jausmus.

„Kimočis“ personažai kaip ir ikimokyklinio amžiaus vaikai turi bendravimo sunkumų, kuriuos mokosi išspręsti.

Monkevičienės (2013) teigimu, ikimokykliniame amžiuje sėkmingas vaiko bendravimas priklauso nuo žinių, gautų per patirtį. Mokslininkė atskleidžia su socialiniais įgūdžiais siejamo mokėjimo prisitaikyti, kuris priklauso nuo vaiko socialinių įgūdžių lygio, esmę. Prisitaikymą prie aplinkos rodo gebėjimas laisvai jaustis naujoje aplinkoje; ramiai ar džiugiai priimti pokyčius aplinkoje; domėtis naujais daiktais, priemonėmis, žaislais, išbandyti juos žaidžiant.

Nuo gimimo iki priešmokyklinio amžiaus vaiko veikla keičiasi, darosi sudėtingesnė. Tai kelia didelius reikalavimus ne tik suvokimui, mąstymui, atminčiai, bet ir gebėjimui organizuoti savo elgesį. Vaikas pamažu pradeda suvokti aplinkinį pasaulį ir savo vietą jame. Kuo labiau sutampa šeimos, ikimokyklinės ugdymo įstaigos ir visuomenės reikalavimai vaiko elgesiui, tuo lengvesnė ir greitesnė būna vaiko adaptacija mokykliniame amžiuje, naujoje aplinkoje. Todėl svarbu, kad vaiko socialinių įgūdžių ugdymas būtų nuoseklus, įvairiapusis ir atitiktų vaiko poreikius bei galimybes. Malinauskaitės (2011) nuomone, socialiniai įgūdžiai yra vaikų elgesio pagrindas, todėl jų ugdymas turi prasidėti dar ankstyvojoje vaikystėje ir pirmiausia apimti tokias sritis kaip problemų sprendimas, bendravimas su bendraamžiais ir jausmų supratimas, reiškimas bei kontrolė.

Apibendrinant galima teigti, kad socialinės kompetencijos turinyje skiriamos penkios tarpusavyje susijusios esminės sritys: emocijų suvokimas ir raiška; santykiai su suaugusiais; santykiai su bendraamžiais; savivoka ir savigarba. Tai, kas pasiekta ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ugdant socialinius įgūdžius, yra geros vaiko savijautos tolesniame gyvenime prielaida. Socialiniai įgūdžiai tai – asmens gebėjimai elgtis taip, kad galėtų sugyventi su kitais asmenimis bei jų grupėmis, bendrauti ir bendradarbiauti. Socialiniai įgūdžiai leidžia ikimokyklinio amžiaus vaikui augant užmegzti socialinius ryšius, efektyviai spęsti įvairias gyvenimo problemas, padeda suvokti psichologines problemas, analizuoti netinkamo elgesio modelius, todėl juos būtina ugdyti.

1.2. Vaikų nuotolinio ugdymo patirtys Lietuvoje ir kitose Europos šalyse

Lietuvoje ir kitose Europos šalyse ikimokyklinės vaikų ugdymo įstaigos atsirado kaip parama dirbantiems tėvams, kurie dėl užimtumo negalėjo sėkmingai globoti ir ugdyti savo vaikų namuose. Lietuvoje vaikų darželis atsiranda tarpukaryje ir palaipsniui perauga į specializuotas ne tik vaikų priežiūros, globos, bet ir ugdymo įstaigas. Mažesnis vaikas reikalauja kokybiškos globos ir priežiūros, o vaikui augant vis daugiau reikia ugdymo. Šiuolaikinė vaikų ugdymo įstaiga labai skiriasi nuo XX a. pirmosios pusės vaikų darželio. Atsiradusios ir tobulėjančios informacinės ir

komunikacinės technologijos keičia žmogaus gyvenimą, net randasi galimybių ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikus nuotoliniu būdu.

Pasaulyje nuotolinio mokymo istorija prasidėjo dar XIX amžiuje Amerikoje. Tai buvo studijos/mokymasis susirašinėjant su mokytojais/dėstytojais siekiant išsilavinimo. Šiuo nuotoliniu mokymusi naudojosi suaugę žmonės. 1858 m. Londono universitetas pirmasis įsteigė Išorinę (angl. External) programą ir pasiūlė nuotoliniu būdu įgyti laipsnį. 1873 m. Bostono universitetas pasiūlė visuomenės skatinimo mokytis namuose programas, o 1911 m. Australijos universitete atsirado susirašinėjimo studijų skyrius (Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas, 2012). Taigi pirmieji nuotolinio mokymosi kursai buvo organizuojami susirašinėjimo būdu. Atsiradus radijui ir televizijai nuotolinis mokymas pasidarė dar populiariesnis ir labiau išplito siekiant vidurinio ir universitetinio mokslo. Atsiradus informacinėms ir komunikacinėms technologijoms pasaulyje kuriamos virtualios mokyklos. Jos ypač naudingos ilgai sirgusiems vaikams ar per anksti iškritusiems iš mokymo proceso asmenims.

Lietuvoje nuotolinis ugdymas dažnai taikomas bendrojo lavinimo įstaigų mokiniams, kurie dėl įvairių ligų, patologinių būklių ar patirtų traumų negali lankyti mokyklos, taip pat nuotoliniu būdu ugdomi ir vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių. Jiems skiriamas mokymas namuose (Mokinių mokymo stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje ir namuose organizavimo tvarkos aprašas, 2012; Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarkos aprašas, 2011.). Apie 3-6 metų vaikų ugdymą nuotoliniu būdu informacijos nepateikiama.

XXI amžiaus Europa pasižymi intensyvia gyventojų migracija. Lietuvos šis reiškinys neaplenkė. Lietuviai emigruoja į įvairias daugiausia Europos šalis. Kartu su tėvais iš Lietuvos emigruoja ir vaikai – ir mokyklinio amžiaus, ir ikimokyklinio amžiaus. Anot Išvykusių į užsienį asmenų nuotolinio mokymosi galimybių tyrimo ataskaitos (2019), Lietuvos statistikos departamento duomenys apie emigravusių asmenų iki 18 m. imtinai pasiskirstymą pagal amžių rodo, kad 2017 ir 2018 m. dažniausiai išvykdavo ikimokyklinio amžiaus vaikai (jaunesni nei 7 m.). Jie 2017 m. sudarė 38,9 proc., o 2018 m. 39,7 proc. visų tais metais emigravusių Lietuvos gyventojų. Vis daugiau lietuvių ryžtasi grįžti į Lietuvą, tuomet vaikai atsiduria sunkioje padėtyje. Šiuo metu nuotolinį ugdymą emigrantų vaikams siūlo nemažai Lietuvos mokyklų, bet tik viena Vilniaus Ozo gimnazija Lietuvoje siūlo tiesioginį (synchroninį) nuotolinį mokymą. Vilniaus Ozo gimnazija 2001 m. pradėjo nuotolinio mokymo eksperimentą ir iki 2003 m. savarankiškai sukūrė elektroninę 10 klasės kurso versiją ir pradėjo mokymą nuotoliniu (distanciniu) būdu per žiniatinklį (internetą). Mokymui naudojama virtuali mokomoji aplinka Moodle. Anot Vilniaus Ozo gimnazijos ugdymo dokumentų, mokslas yra nemokamas, mokytis gali visi LR piliečiai (vaikai ir suaugusieji) bei lietuvių kilmės asmenys. Sėkmingai baigę kursą mokiniai gauna valstybės pripažintus išsilavinimą

patvirtinančius dokumentus. Taigi, mokiniai, grįžę į Lietuvą, gali sėkmingai, nepatirdami atskirties ir nelaikydami privalomo mokomųjų dalykų žinių patikrinimo, tęsti mokymąsi savo rajono, miesto mokyklose. Ugdymas vykdomas 1-12 klasių mokiniams. Apie ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą žinių nėra.

Apibendrinant galima pasakyti, kad nuotolinis mokymas(is) – tai naujas mokymo(si) būdas, atsiradęs dėl naujų informacinių technologijų tobulėjimo. Lietuvoje nuotoliniu būdu ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai ugdomi tik tada, kai kitaip neįmanoma (pavyzdžiui, visuotinio karantino metu) arba norint pajavairinti ugdymą.

1.3. Įrankiai ir metodai, sąlygojantys sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotolinį ugdymą

Prasidėjus visuotinio karantino laikui, pasidarė neaišku, kaip turėtų dirbti ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir kaip turėtų vykti nuotolinis ugdymas. Daugumai įstaigų tapo iššūkis organizuoti nuotolinį ugdymą. Iš kilo daug neatsakytų ir sunkiai atsakomų klausimų: kokios technologinės programos tinkamiausias ikimokyklinio amžiaus vaikui ugdant socialinius įgūdžius, kokios užduotys turėtų būti vaikui skiriamos, kas jas privalo kurti. Pradėta ieškoti įvairių kūrybinių žaidimų, būdų ir metodų, kurie nuotoliniu būdu padėtų ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius. Privalėjo būti sukurta naudinga priemonių sistema, kuri padėtų nuotoliniu būdu ugdyti vaikus, pasitelkiant kūrybinius žaidimus. Įdomūs, nekasdieniški, kūrybiniai žaidimai nuosekliai įtraukia ugdytinius į ugdomasias veiklas, juos sudomina ir jie laisviau reiškia savo mintis, tampa drąsesni, tinkamai bendrauja su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Vis dėlto nepakanka kūrybinių žaidimų ikimokyklinio amžiaus vaikams, dirbant nuotoliniu būdu.

Nuotolinis ugdymas gali būti vykdomas dviem būdais: synchroniniu (bendraujama per nuotolinio mokymo programą „Zoom“ ar kitą platformą, pvz., Teams) ir asinchroniniu (siunčiamos užduotys ir gaunamas rezultatas) būdu. Refleksija taikoma, kai norima sužinoti apie užsiėmimo veiksmingumą, rezultatus (NŠA. Nuotolinio mokymo(si)/ugdymo(si) vadovas, 2020). Lietuvos Švietimo ministerija parengė rekomendacijas pedagogams ir tėvams, kaip vykdyti nuotolinį ugdymą. Karantino laikotarpiu ikimokyklinio ugdymo mokytojams bei tėvams rekomenduota ugdymo procesą vykdyti namuose tarantis ir tarpusavyje konsultuojantis (LR Švietimo ministerija. Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas nuotoliniu būdu. Patarimai mokytojams ir tėvams, 2020). Buvo pasiūlyta, kaip įgyvendinti fizinio aktyvumo, kūrybiškumo, aplinkos pažinimo ugdymą. Rekomenduojama ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymui išnaudoti įvairias namų erdves ir daiktus. Skaitmeniniai įrankiai leidžia vaikus ugdyti pasitelkiant įvairias svetaines

(pvz., www.sengire.lt), kuriose galima rasti ir pateikti dokumentinius ar žaidybinius filmukus. Viešai prieinamas skaitmeninis turinys taip pat yra svari pagalba organizuojant nuotolinį mokymą. Švietimo ministerijos elektroniniame puslapyje pateikiamas toks turinys ir internetinės nuorodos: Gražiausios audio pasakos ir kiti skaitiniai vaikams: „Skaitymo metai“, „Pasakų kampelis“, „Rubinaitis“; sveikatos kompetencijos ugdymas: „Kaip taisyklingai plauti rankas?“, „Sveikatukai: pažadas sveikatai“, „Vaikiškos dainelės: higiena“; eksperimentai ir užduotėlių rinkiniai: „Pažinkime vaikystę: biblioteka“, „Pažinkime vaikystę: 16 eksperimentų ikimokyklinukams“; idėjos kūrybiškumo ugdymo veikloms, šešėlių teatras; mokslo, pasakų, laidų įrašų, muzikos, žaidimų ir kitokio turinio informacijos lietuvių ir anglų kalbomis; žaidimas kalbai mokytis; edukaciniai žaidimai; patarimai vaikų tėvams ir mokytojams.

Pasaulyje atsiradus skaitmeninėms informacijos priemonėms buvo pradėta kurti įvairias edukacines platformas, kuriose ugdomi socialiniai įgūdžiai. Viena iš jų „Debesijos mokykla“. Mokykla, kurios ugdytiniai patys, padedami tėvų, naudodamiesi debesijos ištekliais leidžiasi į intelektualius nuotykius, virtualius tyrinėjimus laboratorijose, mokosi vieni iš kitų. Vaidmenų žaidimas – didaktinė veikla, leidžianti vaikams įsijausti į imituojamą realistišką situaciją, per žaidimą pažinti pasaulį (<http://ismanioji.vma.emokykla.lt/mod/page/view.php?id=90>).

Patarimai mokytojams ir tėvams (2020) siūlo naudotis 15-20 minučių teminiais video ar kita mokomąja medžiaga. Mokytojai gali parengti 15-20 minučių teminius video vaikams su tam tikromis užduotėlėmis, atitinkančiomis vaikų amžių (piešimas, karpymas, raidelių apvedimai, dainelių dainavimas, fizinis ugdymas ir kt.). Ugdomoji medžiaga, atitinkanti įstaigos ikimokyklinio ugdymo programą, gali būti skelbiama mokyklos tinklapyje ar įstaigos sutartoje vietoje (Moodle, Google Clouds ir kt.), kad tėvai ar kiti vaikus prižiūrintys žmonės laisvai galėtų ja pasinaudoti. Siūlomi ir konferenciniai skambučiai: pasinaudojus skaitmeninių technologijų galimybėmis, galima organizuoti tam tikrą temą iš anksto sutartus konferencinius skambučius (Skype, Zoom, Messenger, Viber, Google ir kt.) visos grupės vaikams. Jų metu galima pasakoti istorijas, nagrinėti pasaulio žemėlapi, bendrauti ir bendradarbiauti – ugdytis socialinius įgūdžius.

Ieškant naujų pažangių ugdymo būdų, metodų, savito darbo stiliaus ne tik ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bet ir nuotoliniu būdu, galima įsijungti į tarptautinį vaikų ugdymo projektą „Step by step“ („Žingsnelis po žingsnelio“), Lietuvoje vadinamą „Gera pradžia“. Šis projektas yra labai parankus ugdant socialinius įgūdžius, nes „Gera pradžia“ remiasi moderniausiomis šiuolaikinio pasaulio nuostatomis: humanizmu, demokratija, atvirumu ir atsinaujinimu. Taikant iškiliausius pedagogikos ir psichologijos pasiekimus, įgyvendinamas į vaiką ir šeimą orientuotas ugdymas. Pasaulyje šis projektas vykdomas 30 šalių. Programos esmė remiasi demokratijos ir filosofiniais principais: laisvai rinktis ir prisiimti atsakomybę; mokytis savarankiškai ir komandoje; toleruoti ir

gerbti kitokius. Šio projekto principai padeda ugdyti socialinius įgūdžius labai sėkmingai. Vaikai skatinami mąstyti, ieškoti ir atrasti. Skatinama kurti aplinką, kuri leistų vaikui rinktis veiklą, priemones, užduoties atlikimo tempą ir kt.

Kita patraukli ir labai naudinga vaikų socialiniams įgūdžiams lavinti programa – valstybinė ikimokyklinio ugdymo programa „Vėrinėlis“. Ugdymo turinys programoje „Vėrinėlis“ (1993) sudarytas taip, kad veikdamas vaikas galėtų įgyti jam asmeniškai reikšmingą, svarbią patirtį ir socialinius įgūdžius. Monkevičienės (2008) teigimu, toks programos turinys skatina pedagogą į ugdymą žvelgti iš vaiko pozicijos, sudaryti sąlygas aktyviai vaiko veiklai – vaikas tampa ugdymo(si) subjektu, skatinamas jo savarankiškumas, aktyvumas, kūrybiškumas. Taip modeliuojamas turinys laiduoja individualų patirtinį vaiko ugdymosi būdą – veikdamas vaikas ugdosi vertybines nuostatas, plečia suvokimą, išgyvena įvairias emocijas, taigi ugdosi socialinius įgūdžius.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų nuotolinis mokymasis – tai nuoseklus mokymas, kai besimokančiuosius ir mokytoją skiria atstumas, o bendravimas ir bendradarbiavimas, mokymosi medžiaga pateikiama informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis. Sėkmingam nuotoliniam mokymui būtini šie dalykai: sukurta informacinė sistema, nuotolinio mokymo turinys, skaitmeninis raštingumas, kūrybiškumas, gebėjimas pasirinkti tinkamus mokymo metodus. Sparčiai keičiantis visuomenei bei technologijoms, turi kisti ir požiūris į ikimokyklinio amžiaus vaiką, jo ugdymą bei ugdymąsi. Šiandien vaikai, jų poreikiai ir patirtis yra kitokie, negu suaugusiųjų vaikystėje. Ikimokyklinio ugdymo metodinėse rekomendacijose (2015) teigiama, jog šiuolaikiniai vaikai vadinami įvairiai – „interneto amžiaus“, Z kartos, skaitmeninių technologijų vaikais ir kt. Jie auga su kompiuteriais, internetu, interaktyviomis lentomis, mobiliaisiais telefonais, fotoaparatais, skaitmeninėmis knygomis bei žaislais. Todėl būtina ugdant socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu remtis ir vaikų patirtimi.

1.4. Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemų ir jų sprendimo galimybių analizė

Šie laikai – visuotinio kompiuterizavimo ir informacinių technologijų naudojimo laikai. Žavimasi net mažais vaikais, kurie geba susirasti išmaniajame telefone ar kompiuteryje norimą žaidimą ar filmuką, todėl atrodo, kad ugdant vaikus nuotoliniu būdu negali kilti problemų – informacinės komunikacijos technologijos yra šiuolaikinės visuomenės gyvenimo svarbi dalis. Aišku ir tai, kad informacinės kompiuterinės technologijos sudaro galimybę pedagogikoje veiksmingiau įgyvendinti ugdymo(-si) uždavinius, vieną iš jų – ugdyti socialinius įgūdžius, labiau

orientuotis į ugdytinį, plėtoti informacinių komunikacijos technologijų kompetenciją. Informacinių komunikacijos technologijų taikymas ugdyme yra spartus žingsnis į priekį.

Mokslo pažanga skatina diegti ir plėsti naujas informacines technologijas ir ikimokykliniame ugdyme, įtraukti IKT į ugdymo(si) procesą, nes vaikai yra smalsūs, aktyviai domisi įvairiomis naujovėmis. 2014–2016 m. buvo atnaujintas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinys, kuriame svarbus vaidmuo skiriamas skaitmeninei kompetencijai ugdyti nuo pat ankstyvo amžiaus (LR Švietimo ir sporto ministerija. 2021–2030 m. investicijų poreikio į švietimo sistemą žemėlapis, 2020). Bet ne visi sutinka su tokia nuostata, kad informacinės komunikacijos technologijos į vaiko gyvenimą turi ateiti ankstyvajame amžiuje: tai gali būti žalinga jų kalbos raidai, nes sulėtėja kalbos raida ir atitraukiamas dėmesys nuo veiklų, į kurias įsitraukęs vaikas žaistų ir lavintųsi vaizduotę, ugdytųsi emocinį intelektą ir kitus socialinius įgūdžius. Garsi klinikinės vaikų psichologijos specialistė Kilbey (2018) sako: „Mūsų vaikų gyvenimas susietas su tiksinčia bomba, kuri aptinkama mokyklose, vaikų darželiuose, namuose, miegamuosiuose, svetainėse – visose pastogėse – ir lengvai pasiekama ištisą parą. <...> ir didžiausią nerimą kelia faktas, kad daugelis tėvų jaučiasi bejėgiai ką nors pakeisti“. Nuotolinis mažųjų ugdymas susijęs su ankstyvaus įjunkimo į kompiuterinės priklausomybės grėsmę ateityje. Tai jau yra spręstina problema. Ieškant Lietuvos informacinėje erdvėje rekomendacijų apie kompiuterių poveikį vaikams pastebėta, kad švietimo įstaigos savo tinklapiuose dalinasi rekomendacijomis, kaip reikėtų dirbti su kompiuteriu saugant sveikatą. Pasak Skaitmeninės etikos centro (2020), labai svarbu reguliuoti vaikų veiklą ir tai padaryti geriausia įtraukiant pačius vaikus, kai šeimoje kuriamos taisyklės. Be to, tėvai yra pavyzdys, todėl jiems būtina reguliuoti savo pačių elgesį, susijusį su technologijų naudojimu (socialinių tinklų tikrinimas, bereikšmis interneto naršymas). Tai gali padėti jų vaikams įprasti naudotis internetu kontroliuojant jame praleidžiamą laiką.

Įvairiuose oficialiuose dokumentuose (Patarimai mokytojams ir tėvams, 2020; Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015; Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014) yra teigiama, kad pedagogas turi gebėti efektyviai dirbti su žmonėmis (vaikais, kolegomis ir kitais partneriais); su informacija, technologijomis ir žiniomis; su visuomene ir visuomenėje vietiniu, regioniniu, nacionaliniu, europiniu ir globaliniu lygmenimis. Anot Petrošienės (2018), pedagogo profesija reikalauja specialaus pasirengimo konkrečiai veiklai, nuolatos kintančių socialinių vaidmenų, todėl ryškėja atitinkamos srities specialistų (mūsų atveju – ikimokyklinio ugdymo pedagogų) profesinių kompetencijų apibrėžties ir aptarimo svarba. Šiuo metu pedagogui iškyla svarbūs klausimai: kaip dirbti nuotoliniu būdu su vaikais, kai ne visi geba įsijungti kompiuterį/planšetinį kompiuterį/išmanųjį telefoną; kur ieškoti informacijos apie nuotolinio ikimokyklinio ugdymo metodus, būdus, įrankius; kaip sėkmingai susikurti, mokant

nuotoliniu būdu, bendravimo ir bendradarbiavimo su ugdytinių tėvais sistemą. Pedagogas, priklausomai nuo entuziazmo, kūrybiškumo, nuo galimybių ir noro mokytis, naudodamas informacines technologijas gali tapti puikiu ugdytinių pagalbininku ir vedliu daugelyje veiklų, taip pat ir ugdantis socialinius įgūdžius. Tam reikia šiuolaikinių prieinamų visiems pedagogams mokymų.

Kita problema, su kuria susiduria ikimokyklinio amžiaus vaikų pedagogas nuotoliniame mokyme, yra tėvų parama ir bendradarbiavimas. Namai ir ugdymo įstaiga yra du svarbiausi ikimokyklinio amžiaus vaikų pasauliai, kurie nuolat privalo sietis. Jeigu vaiko šeimą ir ugdymo įstaigą sieja tarpusavio pagarba pagrįstas bendravimas ir bendradarbiavimas, vaikas jaučiasi saugiai, ir visai kitoks yra rezultatas, kai ugdymo įstaiga ir šeima negeba pagarbiai ir produktyviai bendrauti – sėkmingo vaiko socialinių įgūdžių ugdymo negalima tikėtis. Anot Gustaitienės ir Širiakovienės (2020), nuotolinio ugdymo metu fiziškai mokytojas negali būti kartu su vaikais, todėl labai svarbu atrasti ryšį su vaikų tėvais, kad jie būtų suinteresuoti perduoti vaikams siūlomą užduočių pateikimo formą, paaiškintų turinį, kurį patiems vaikams dar sunku suprasti. Tėvai žino ir supranta savo vaiko galimybes, todėl nuotolinio ugdymosi metu pedagogui svarbu padėti ir tikslingai parinkti mokymo medžiagą, kuri būtų įdomi ir pritaikyta pagal vaikų amžių ir galimybes. Taigi reikalingas IT švietimas tėvams. Nėra švietimo institucijų dokumentuose nurodoma, kas ir kaip tai turi atlikti šį, dabar jau nuolatinį ilgą laiką trunkantį darbą, to imasi patys pedagogai, o organizavimas ir vedimas tokių apmokymų reikalauja iš pedagogo daug laiko ir pastangų. Pasak Gustaitienės ir Širiakovienės (2020), naudodamiesi įvairiais tradiciniais ir netradiciniais bendravimo bei bendradarbiavimo būdais tėvai ir pedagogai gali tapti aktyvesniais ugdymo komandos partneriais ir patirti abipusę sėkmę tenkinant vaikų ugdymosi poreikius bei kokybę.

Apie tėvų indėlį į vaikų ugdymą arba pozityviąją tėvystę kaip vaikų auginimo filosofiją, kuri koncentruojasi į vaiko galimybių, stiprybių ir gebėjimų ugdyti socialinius įgūdžius, kalba Burvytė ir Ralys (2012). Aptardami ikimokyklinio amžiaus vaikų keliamus iššūkius ugdytojams teigia, kad, „vaikystėje ir jaunystėje reikalinga patirti kuo įvairesnius potyrius, nežalojančius vaiko nei fiziškai, nei morališkai, kurie nesutrikdytų vaiko natūralios emocinės, protinės, fizinės ir socialinės asmenybės raidos. Pagrindinis iššūkis tėvams – sudaryti tam tinkamas sąlygas. Įvairialypiai, pozityvūs amžiaus tarpsnio raidą atitinkantys potyriai suteikia galimybę asmenybei atpažinti naują situaciją bei atitinkamai joje elgtis“. Anot Burvytės (2016), vaikai yra nepajėgūs vieni įveikti sunkumų, susijusių su socialinių įgūdžių lavinimu (ypač jei tai vyksta nuotoliniu būdu) – jiems reikalinga tėvų ar kitų ugdytojų pagalba. Todėl svarbu, kad tėvai ir kiti ugdytojai turėtų žinių apie vaiko raidą ir sugebėtų atpažinti situacijas bei pasirinkti tinkamą elgesį su vaiku probleminėse vaikų ugdymo nuotoliniu būdu situacijose.

Labai svarbu, kokiomis priemonėmis ikimokyklinio amžiaus vaikas naudosis virtualiame nuotoliniame ugdyme. Kaip rodo įvairūs internetiniai šaltiniai, patogiausiai ir saugiausiai virtualios priemonės vaikams pasiekiamos planšetėmis. Jos yra mobilios, lengvos, paprastos naudoti. Tos įrenginio savybės yra svarbios, nes jas naudodami ugdysis maži vaikai, kurie dar nėra visiškai įvaldę smulkiosios motorikos. Taip pat planšetiniai kompiuteriai yra vieni iš labiausiai motyvuojančių ugdymosi procese lyginant su įprastiniais ikimokyklinio ugdymo mokytojų turimais įrankiais. Virtualių priemonių, pasiekiamų per planšetes, socialiniams vaikų įgūdžiams ugdyti yra gausybė. Tai ir programėlės spalvoms, formoms, gyvūnams, raidėms, skaičiams pažinti, mokytis rašyti raides, skaityti, skaičiuoti. Net 72 proc. Apple iTunes internetinėje programų parduotuvėje esančių edukacinių programų yra orientuotos į ikimokyklinio amžiaus vaikus. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijose (2015) teigiama, jog Z kartos vaikai greičiau suvokia vaizdu perteiktą informaciją.

Pasak Landsbergienės (2011), ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus, virtualios priemonės dažnai juos motyvuoja ir skatina jų socialinę raidą. Įdomios virtualios priemonės gali padidinti vaiko pasitikėjimą savo jėgomis ir padėti pamėgti mokymosi procesą. Vaikai žaisdami kompiuteriu kartu su savo bendraamžiais ugdomi tokius socialinius įgūdžius kaip gebėjimas dalintis, bendrauti ir bendradarbiauti. Landsbergienės (2011) teigimu, kompiuteris sukuria įvairesnių socialinių sąveikų nei kai kurios kitos ugdymo veiklos.

Apibendrinant galima pasakyti, kad ikimokyklinio amžiaus vaikų socialiniai įgūdžiai yra įgyjami artimiausioje jam aplinkoje – šeimoje – ir dažniausiai patenkina jų socialinius lūkesčius. Bet ikimokyklinio ugdymo įstaigos turi didelį potencialą taip pat tai sėkmingai ugdyti. Nuotolinis ugdymas nėra kliūtis ugdyti svarbiausius socialinius įgūdžius, pasak Juodaitytės (2002) – socialinį jautrumą kaip emocinę reakciją į kitų žmonių reikalavimus ir gebėjimą atsižvelgti į juos; pakantumą ir toleranciją kitų nuomonei (skirtumams), gebėjimą ją priimti, bendrauti su kitais nepaisant dalinių nuomonių skirtumų; gebėjimą bendrauti bei susitarti, paliekant erdvės individualiai veiklai ir patyrimui. Tyrinėdamas aplinką, bendraudamas su žmonėmis, vaikas pamažu pradeda suvokti jų tarpusavio ryšius, suvokia daiktų paskirtį bei kūrybiškai juos įvaldo ir taiko veikloje. Todėl yra būtina sudaryti tam tikrą socialinę aplinką, kurioje galėtų vykti vaikui svarbūs kontaktai su žmonėmis bei formuotųsi tikrovės pažinimo būdai. Reikia kurti tinkamo elgesio modelį, kad būtų galima reaguoti į netinkamą kitų elgesį. Norint išvengti problemų, ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniame mokyme, bei pasinaudoti informacinių ir komunikacinių technologijų galimybėmis, reikia tam tikrų visuomenės kompiuterinio raštingumo įgūdžių, informacijos apie jas ir infrastruktūros. Būtina užtikrinti aktualią ir tinkamą nuotolinio mokymosi programų, kursų ir mokymosi medžiagos teikimą.

2. TYRIMO METODIKOS APŽVALGA

Baigiamojo darbo „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“ tyrimui buvo pasirinktas kiekybinio tyrimo metodas. Kardelis (2005) teigia, kad kiekybiniai tyrimo metodai – metodai, kuriais atliekant tyrimą, galutiniai rezultatai išreiškiami skaičiais. Tai veiksmų, būdų ir aprašymo metodų visuma, kai suteikiama galimybė gauti naujų žinių. Šiam tyrimui pasirinktas tyrimo metodas – anketinė apklausa raštu. Ši anketinė apklausa yra anonimiška. Siekiant gauti kuo objektyvesnius ir tikslesnius tyrimo rezultatus, anketoje buvo naudojami iš dalies ir atviri klausimai. Tyrimas nereikalauja daug respondento laiko, todėl galima apklausti nemažai respondentų. Šiame tyrime buvo naudojami tokie tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, anketinė apklausa, kiekybinio tyrimo rezultatų analizė.

Kiekybinis tyrimas buvo pasirinktas todėl, kad, pasak Kardelio (2005), kiekybiniai metodai užtikrina didesnę objektyvumą, testuojant galima gauti patikimesnius duomenis, galima išvengti bet kokio tendencingumo. Tiriant buvo stengtasi formuluoti klausimus taip, kad nedarytų įtakos tiriamiesiems, buvo stengtasi išvengti anketos autorės vertybių ar nuostatų atsispindėjimo tyrime.

Kiekybinis tyrimas buvo pasirinktas ir todėl, kad jis leido iš anksto apgalvoti ir parengti tyrimo anketą, kuri padėjo susisteminti iš respondentų gaunamą informaciją. Neabejotinas anketų privalumas yra tai, kad informacijai surinkti reikia mažiau laiko, anketos patikimumą galima įvertinti matematiniais-statistiniais metodais. Anketa buvo pateikta taip, kad respondentai galėjo greitai ir paprastai atsakyti į pateiktus klausimus, jiems buvo pateikta anketos pildymo instrukcija ir palikta galimybė prireikus pasikonsultuoti su anketos autore.

Pedagogų anketinėje apklausoje pateikta 29 klausimai (žr. 2 priedą). Klausimyną sudarė teiginių, klausimų ir jiems priskirtų galimų atsakymų sąvadas. 4 klausimai buvo atviri, kadangi norėta kuo išsamesnių atsakymų, nes svarbiausias klausimyno ypatumas tas, kad respondentų atsakymai apibūdina jų nuomonę apie objektą (ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu), požiūrį į save, ugdytinius, aplinkos poveikį.

Anketoje tėvams pateikta 17 klausimų (žr. 3 priedą). Klausimyną kaip ir pedagogams sudarė teiginių, klausimų ir jiems priskirtų galimų atsakymų sąvadas. 3 klausimai buvo atviri, jais buvo siekiama kuo išsamesnių atsakymų.

Tyrimas atliktas tarp Klaipėdos miesto lopšelių-darželių pedagogų, apklausa buvo vykdoma ir tarp Klaipėdos miesto darželių vaikų tėvų. Siekiant užsibrėžto tikslo, pasirinktas tyrimo dalyvių atrankos kriterijus – tai turi būti pedagogai, dirbantys ikimokyklinėje įstaigoje ir turintys įvairią darbo patirtį, ir tėvai, turintys ikimokyklinio amžiaus vaikų, kurie lanko ikimokyklinio amžiaus įstaigas. Atliekant šį tyrimą dalyvavo 61 pedagogas iš ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir

62 tėvai. Tyrimo procesas vyko sklandžiai. Tyrimo anketos buvo įdėtos į internetinį tinklapį: www.manoapklausa.lt. Internetinės nuorodos buvo išsiųstos į ikimokyklinio ugdymo įstaigų uždaras internetines grupes Facebook paskyroje. Respondentų charakteristikos (žr. 1, 2 lenteles):

1 lentelė. Respondentų (pedagogų) charakteristikos

Igytas išsilavinimas	Magistras arba jį atitinkantis išsilavinimas	4
	Universitetinis bakalaūras	24
	Profesinis bakalaūras	22
	Aukštesnysis išsilavinimas	10
	Vidurinis išsilavinimas	1
Kvalifikacinė kategorija	Ikimokyklinio ugdymo mokytojas ekspertas	1
	Ikimokyklinio ugdymo mokytojas metodininkas	11
	Ikimokyklinio ugdymo vyresnysis mokytojas	13
	Ikimokyklinio ugdymo mokytojas	36
Pedagoginis darbo stažas	21 m. ir daugiau	6
	11 m. – 20 m.	10
	6 m. – 10 m.	15
	1 m. – 5 m.	27
	Iki 1 m.	3
Su kokio amžiaus vaikų grupe dirba	4 m. – 6 m.	38
	2 m. – 4 m.	23
	Iki 2m.	0
Iš viso respondentų		61

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

2 lentelė. Respondentų (tėvų) charakteristikos

Igytas išsilavinimas	Vidurinis	4
	Profesinis	7
	Aukštesnysis	18
	Aukštasis	33
Amžius	18 – 25 m.	1
	26 – 30 m.	19
	31 – 40 m.	40
	41 m. ir daugiau	2
Iš viso respondentų		62

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Atliekant tyrimą buvo laikomasi geranoriškumo principo. Prieš pradėdant tyrimą, respondentai buvo informuoti, jog yra garantuojamas jų dalyvavimo tyrime konfidencialumas. Taip pat buvo užtikrintas laisvas respondentų apsisprendimas dalyvauti tyrime.

Respondentus pedagogus, dalyvavusius apklausoje, galima apibūdinti taip: 81 proc. turi aukštąjį išsilavinimą, 40 proc. turi apsigynę aukštesnę kvalifikacinę kategoriją, 50 proc. turi nuo 6 iki 21 metų darbo stažą ir dauguma (proc.) moko 4-6 metų amžiaus vaikus.

Respondentus tėvus galima apibūdinti taip: 82 proc. respondentų tėvų turi aukštąjį ir aukštesnįjį išsilavinimą ir 95 proc. yra 26-40 metų amžiaus. Taigi galima daryti prielaidą, kad šių respondentų atsakymai į anketos klausimus yra paremti išsilavinimu ir patirtimi auklėjant vaiką.

Pasak Valackienės ir Mikėnės (2006), kiekybiniu tyrimu galima apibrėžti tokį empirinį tyrimą, kurio duomenys pateikiami skaičiais ir apdorojami statistiniais metodais. Kiekybiniam

tyrimams būdingas objektyvus požiūris į aplinką, taip pat nesikišimas į tikrovę, kai atliekamas tyrimas. Kitaip tariant, tiriama tai, kas yra, o ne tai, ko norėtume, kad būtų. Baigus rinkti kiekybinius duomenis, juos reikia išanalizuoti, kad būtų galima tinkamai interpretuoti. Šio tyrimo metu gauti duomenys taip pat buvo išanalizuoti ir interpretuoti. Šiame darbe pasirinktas vienas iš metodų – kiekybinio tyrimo rezultatų apžvalga. Kiekybiniai tyrimai reiškia, kad objekto požymiai matuojami skalėmis, apdorojami ir analizuojami statistiniais metodais, o rezultatai interpretuojami iš anksto užsibrėžtų prielaidų aspektu. Šiame darbe kiekybinio tyrimo rezultatų apžvalga buvo atlikta taikant Excel programą. Duomenys pateikiami diagramose ir lentelėse, kurios leidžia vaizdžiai pateikti reikiamą informaciją. Kiekviena vaizdžiai pateikta medžiaga turi apibendrinimą bei palyginimą su literatūroje rastomis svarbių autorių mintimis bei mokslinių tyrimų rezultatais.

Tyrimo etika. Apklausiant respondentus buvo laikomasi šių nuostatų (Valackienė, 2008):

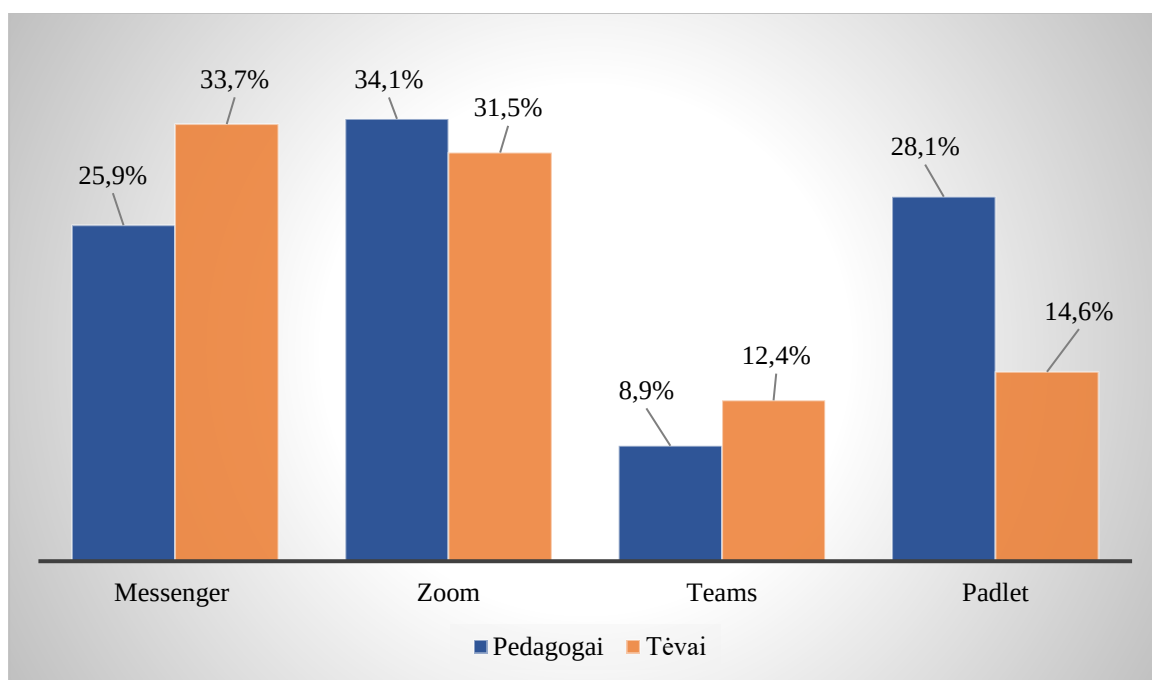
- Geranoriškumo principo – tai reiškia, kad respondentas dalyvauja savanoriškai, neverčiamas ir noriai atsakinėja į tiriamojo užduodamus interviu klausimus pageidaujama jam linkme ir taip išreišdamas savo nuomonę.
- Konfidencialumo – garantuojamas tiriamojo asmens ir interviu metu gautos informacijos konfidencialumas. Be respondento sutikimo interviu metu gauta informacija negali būti naudojama ar viešinama kitais tikslais, nei tyrimas reikalauja. Taip pat griežtai draudžiama naudoti interviu informaciją pašaliniams asmenims, informacija pasiekama tik tyrėjui.
- Anonimiškumo – užtikrinamas respondento anonimiškumas viso tyrimo metu ir po jo.
- Laikomasi etikos normų – vengiama šališkumo, nuomonių ginčijimo (Valackienė, 2008).

Kardelio (2009) nuomone, visą mokslinio tyrimo procesą santykinai galima būtų suskirstyti į keturis pagrindinius etapus: 1. Pasiruošimas tyrimui. 2. Tyrimo proceso organizavimas. 3. Empirinių duomenų rinkimas. 4. Tyrimo duomenų apdorojimas. Pagal išvardintus tyrimo proceso etapus, galima teigti, kad tyrimo procesas buvo įvykdytas atsižvelgiant į rekomendacijas.

3. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO NUOTOLINIŲ BŪDŲ PROBLEMŲ IR JŲ SPRENDIMO BŪDŲ EMPIRINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1. Nuotolinio ugdymo problemos, pedagogams ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius

Norint išsiaiškinti respondentų požiūrį į ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas respondentams – pedagogams ir tėvams – klausimai anketoje buvo grupuojami. Pirmajai grupei priklausė klausimai, kuriais stengiasi išsiaiškinti, kokiomis platformomis naudojamas nuotoliniame ugdyme ir ar pedagogams bei tėvams iškyla problemų naudojantis informacinėmis technologijomis. Į klausimą *Kokias platformas dažniausiai renkatės nuotoliniam ugdymui?* pedagogų atsakymai pasiskirstė taip: populiariausios Messenger – 25,9 proc., Zoom – 34,1 proc., Teams – 8,9 proc. (synchroniniam mokymui), Padlet – 28,1 proc. (užduotims skirti ir atlikti).

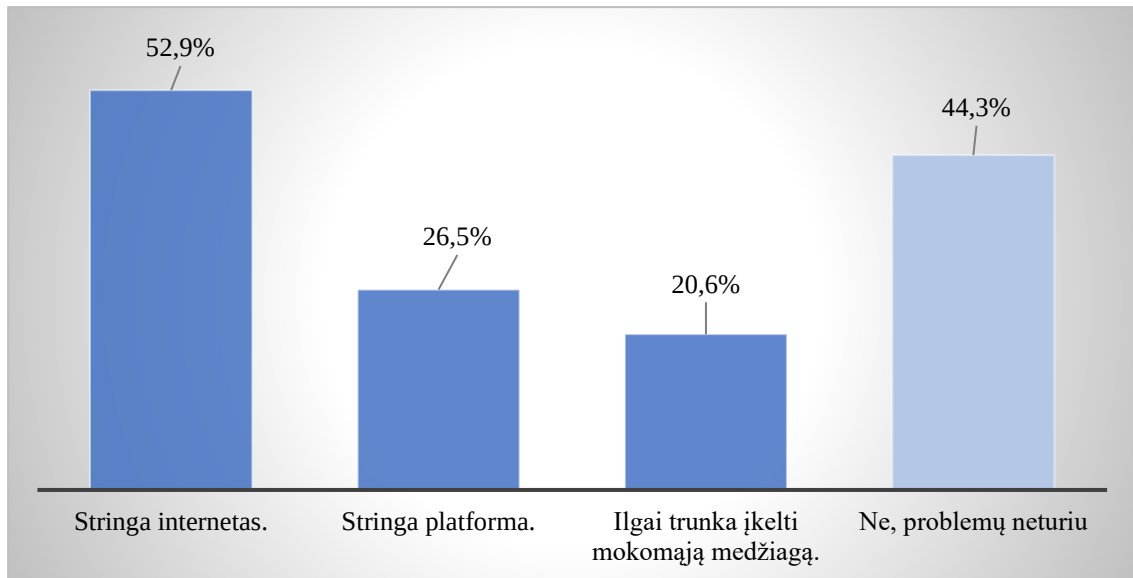
2 pav. Respondentų atsakymų pasiskirstymas dėl platformų naudojimo nuotoliniame ugdyme.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Tėvų atsakymai į klausimą *Kokios platformos Jums patogiausios/priimtinausios vaiko nuotoliniam ugdymui?* pasiskirstė taip: Zoom – 31,5 proc.; Messenger – 33,7 proc.; Padlet – 14,6 proc.; Teams – 12,4 proc. Galima pastebėti, kad ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai naudoja gana įvairias informacinių technologijų platformas. Tėvų manymu, šios platformos taip pat patrauklios padedant ugdyti vaikus. Populiariausios Messenger ir Zoom, nes jos

gana paprastos ir prieinamos daugeliui, Messenger platforma bendravimui jau seniai naudojama, todėl ji ir populiariausia ir nuotoliniame mokyme, nes pažįstama. Į klausimą *Ar naudojantis platformomis iškyla problemų?* pedagogų atsakymai pasiskirstė šitaip: taip, problemų iškyla – 55,7 proc., ne, problemų neturiu – 44,3 proc. *Jeigu iškyla problemų, tai kokios jos?*:

3 pav. Atsakymų pasiskirstymas dėl iškylančių problemų naudojantis platformomis.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Pedagogai atsakė, kad didžiausia problema stringantis internetas – 52,9 proc., taip pat stringa platforma – 26,5 proc., ilgai trunka įkelti mokomąjį medžiagą – 20,6 proc., Taigi naudojantis platformomis daugiau kaip pusei respondentų iškyla problemų. Dažniausios iš jų – platformos ir interneto strigimas. Galbūt problema ne ryšio, o naudojamų platformų, svetainių, įrankių. Mokytojai patys kuria užduotis pritaikydami jas ikimokyklinio ugdymo vaikams, bet įkelti jas į norimą platformą yra sunku, nes ilgai užtrunka įkėlimas. Pasak Vytauto Didžiojo universiteto Inovatyvių studijų instituto vadovės prof. Volungevičienės (2020), ypač dabar ugdymo įstaigos gavo didžiulį iššūkį – neturėdamos nei aplinkos, nei skaitmeninio ugdymo turinio, jos turi tęsti visuotinį ugdymą. Jos teigimu, Lietuva neturi skaitmeninio švietimo strategijos. Tai yra rimta problema, nes tokios strategijos nebuvimas ir sukūrė prielaidas nuotolinio ugdymo problemoms, kurios matomos šiandien (visuotinės epidemijos metu). Inovatyvus, paremtas informacinių technologijų naudojimu ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas buvo pradėtas naudoti gerokai anksčiau nei 2020 metais. Bet tai nebuvo visuotinis naudojimas tomis pačiomis populiariomis platformomis, kuris ir sąlygoja interneto ir platformų neveiksmumą. Anot Nacionalinės švietimo agentūros Ugdymo turinio departamento direktoriaus V. Brazdeikio, išleistame naujai parengtame, pakoreguotame „Nuotolinio mokymo vadove“ (2020) nurodoma, kad nuo 2020 metų nuotoliniame mokyme atsirado daugiau patirties, tyrimų, daugiau įvairaus skaitmeninio turinio, nuotolinių kursų

pedagogams, taip pat pagerėjo aprūpinimas kompiuterine technika – ugdymo įstaigoms šiemet nupirka daugiau nei 22 tūkstančiai kompiuterių, kai iki tol kasmet būdavo išdalijama apie 8 tūkst. Nuotolinio mokymo vadove, kai ikimokyklinis ugdymas vyksta nuotoliniu būdu, rekomenduojama nustatyti aiškias ugdymo informacinėmis technologijomis taisykles, įtraukti tėvus, trumpinti užsiėmimus iki 30 min., nes mažesni vaikai negali ilgai išbūti susikaupę prie ekranų. Akcentuojama, kad visi ugdymo įstaigų pasirinkti mokymo metodai tinkami, bet mokant nuotoliniu būdu, reikėtų ieškoti galimybių, kaip ugdytinius labiau įtraukti.

Atliekant tyrimą „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“ buvo pagalbota apie ikimokyklinio ugdymo pedagogų pasirengimą, jų kompetencijas naudojantis informacinėmis technologijomis, todėl pedagogų buvo paklausta apie savišvietą, mokymo metodų ir būdų paieškas.

Į klausimą *Kur ieškote informacijos apie informacinių technologijų naudojimą, įrankius, metodus?* respondentai atsakė, jog dažniausiai pataria kolegos (47,9 proc.), skaito pedagoginę spaudą (32,3 proc.), randa naudingos informacijos Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos internetiniame puslapyje (10,4 proc.). Galima daryti prielaidą, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai yra gana kolegialūs, dalinasi patirtimi, moko vienas kitą, geba teikti ir priimti pagalbą. Šiuolaikinė visuomenė laukia sugebančio bendrauti, komunikabilaus, lankstaus, nebijančio rizikos, mokančio analizuoti, vertinti, spręsti, žengti pirmyn kartu su vaikais. Visuomenė vertina pasitikintį savo jėgomis, galiomis, sugebantį kūrybingai ir originaliai reikštis įvairiose gyvenimo srityse – tai yra gerai savo vertę suvokiantį žmogų. Dalijimasis patirtimi yra gerai, bet vis dėlto ikimokyklinio ugdymo pedagogai pirmiausia turi pasitikėti ir remtis oficialiais šaltiniais, daugiau naudingos informacijos privalo rasti Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos parengtose programose, gairėse, ugdymo turinio pateiktyse.

Galbūt ir pedagogų pasiruošimas ikimokyklinio amžiaus vaikų užsiėmimams taptų greitesnis, būtų sugaištama mažiau laiko, jei ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinys būtų suskaitmenintas ir prieinamas kiekvienam pedagogui. Kitas klausimas – *Kiek sugaištate laiko ruošdamasis(-i) vienam nuotoliniam užsiėmimui?* – susijęs su darbo laiko sąnaudomis. 1-2 val. sugaišta 67,2 proc. respondentų ir tai atrodo priimtina, jei per dieną vedamas vienas ar du užsiėmimai; mažiau užtrunka 16,4 proc. respondentų – 0,5-1 val.; bet dar 16,4 proc. respondentų atsakė, jog pasirengimas vienam užsiėmimui trunka ir ilgiau: 2-6 val. (*Priklauso nuo temos – kartais ir kelias valandas užtrunka; Kartais ir pusė dienos; Kadangi aš siunčiu į Messenger visos savaitės darbelius, užduotis, eilėraščius, pasakas pagal temą, tai užtrunka iki 3 dienų pasiruošti...*). Taigi dalis ikimokyklinio ugdymo pedagogų sugaišta per daug laiko ruošdamiesi užsiėmimams ir tai jau problema. Iš dalies tai rodo ir ikimokyklinio ugdymo pedagogų atsakingumą bei norą bet kokiais

sąlygomis suteikti kokybišką ugdymą, sukurti kuo įdomesnes užduotis. Tyrimo metu pedagogų buvo paklausta, *Kokius vaikų socialinių įgūdžių gebėjimus ugdote nuotoliniu būdu?* Pedagogų manymu, nuotoliniu būdu galima ugdyti šiuos socialinius įgūdžius: bendravimą (29,8 proc.), sprendimų priėmimą (27,3 proc.), emocijų valdymą (23 proc.), savęs pažinimą (19,9 proc.).

Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kaip tėvai supranta socialinių įgūdžių sampratą. Į pateiktą klausimą *Kas, Jūsų nuomone, yra socialiniai įgūdžiai?* atsakė 62 respondentai. Dauguma tėvų socialinius įgūdžius įvardija taip: santykiai su bendraamžiais – 22,5 proc.; emocijų suvokimas ir raiška – 20,1 proc.; santykiai su suaugusiaisiais – 19,7 proc.; savivoka ir savigarba – 16,1 proc. Apibendrinant galima teigti, kad didesnė dalis tėvų supranta socialinių įgūdžių sampratą.

Siekiant išsiaiškinti tėvų požiūrį į ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių lavinimą nuotoliniu būdu buvo pateiktas klausimas *Ar reikia ugdyti vaiko socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?* Kad reikia, atsakė 75,8 proc. tėvų, o 24,2 proc. tėvų mano, jog tai šeimos reikalas ar savaime vykstantis dalykas.

Taigi 24,2 proc. tėvų mano, jog tikslingai ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nereikia. Galima daryti prielaidą, jog dalis tėvų turi mažai žinių apie socialinių įgūdžių svarbą ir formavimosi ypatumus vaikui. Burvytės (2012) manymu, tėvai, turėdami daugiau žinių apie socialinių įgūdžių svarbą ir raidą, geriau supras ir gebės priimti vaikų reiškiamas emocijas tam tikrame amžiaus tarpsnyje, padės vaikams užmegzti teigiamus santykius su socialine aplinka. Apibendrinant galima teigti, jog ne visi tėvai supranta socialinių įgūdžių ugdymo svarbą ir ne visi nori pozityviai prisidėti prie vaiko raidos vystymosi ir padėti išsiugdyti savarankiškam gyvenimui būtinus įgūdžius.

Į tėvams pateiktą klausimą *Ar tėvų vaidmuo, Jūsų manymu, labai svarbus organizuojant nuotolinį ugdymą?* net 95,2 proc. respondentų atsakė, jog labai svarbus. Į tą patį klausimą respondentai-pedagogai taip pat atsakė vienareikšmiškai: taip, labai svarbus – 98,4 proc. Taigi savo indėlį į vaiko nuotolinį ugdymą tėvai laiko būtinu ir svarbiu, pedagogams taip pat labai svarbus tėvų dalyvavimas, nes jie tampa tarpininkais ir pedagogo pagalbininkais ugdant vaikus.

Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kokius svarbiausius socialinius įgūdžius gali ugdyti nuotoliniu būdu pedagogas ir ar nesikerta tėvų lūkesčiai su pedagogo veikla ir tikslais užsiėmimų metu. Buvo paklausta pedagogų ir tėvų *Koks pedagogo vaidmuo ugdant socialinius įgūdžius?*

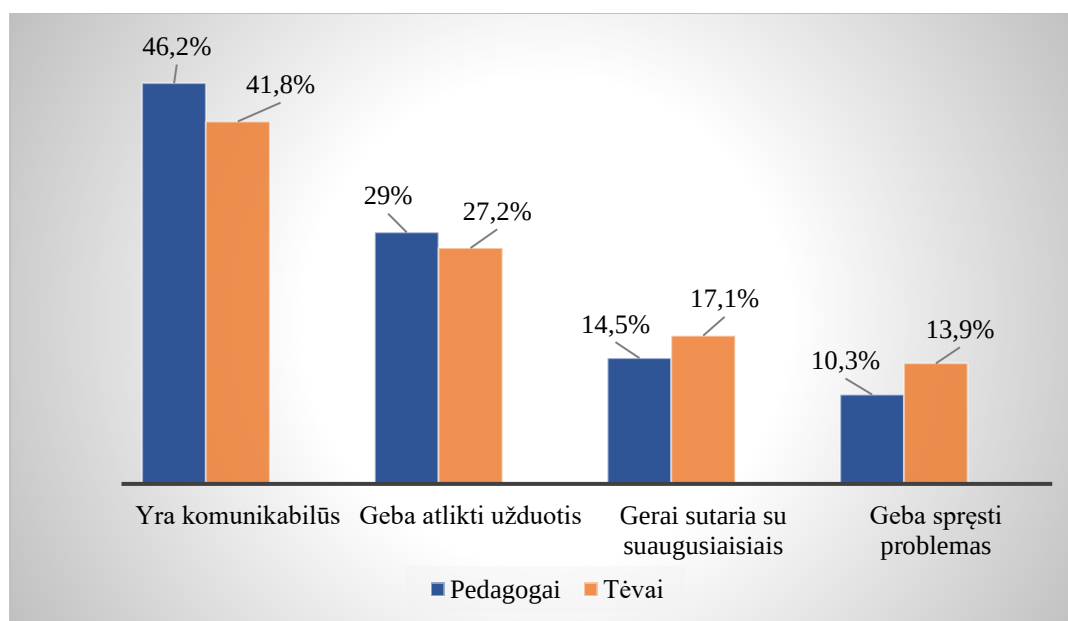
3 lentelė. Atsakymų pasiskirstymas dėl pedagogų vaidmens ugdant socialinius įgūdžius

Teiginys	Pedagogai	Tėvai
Padėti vaikui suvokti jausmus.	27,5 proc.	26 proc.
Skatinti, kad vaikas gerbtų kitus.	27 proc.	26 proc.
Palaikyti ir skatinti domėjimąsi.	23 proc.	25 proc.
Palaikyti ir puoselėti vaiko orumą.	22,5 proc.	22,9 proc.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Taigi galima teigti, kad ir pedagogai, ir tėvai vienodai supranta vaikų socialinių įgūdžių ugdymą. Jų manymu, svarbiausia yra padėti vaikui suvokti jausmus (27,5 proc. ir 26 proc.), skatinti, kad vaikas gerbtų kitus (27 proc. ir 26 proc.), palaikyti ir skatinti domėjimąsi (23 proc. ir 25 proc.), palaikyti ir puoselėti vaiko orumą (22,5 proc. ir 22,9 proc.). Pasak Malinauskaitės (2011), „emociškai kompetentingi vaikai geba emocinių susidūrimų su kitais metu parodyti rezultatyvų, susivaldymu pasižymintį elgesį – jie sėkmingai įsisąmonina savo pačių ir kitų emocijas“. Savo emocijas jie gali išreikšti per mimiką ir žodžius, atsižvelgdami į vyraujančias emocinės išraiškos taisykles. Kai ikimokyklinio amžiaus vaikai įsisąmonina savo pačių emocijas, jie geba atpažinti ir kito asmens emocijas. Tai sąlygoja gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti, būti empatiškam, todėl ir pedagogai, ir tėvai pirmiausia mano, kad labai svarbu padėti vaikui suvokti ir reikšti jausmus. Apibendrinant galima teigti, jog šiuo klausimu ugdant vaikus dėl pedagogų ir tėvų požiūrio problemų nekyla.

Tyrimo metu buvo domėtasi, *Kokius iš išvardintų socialinių įgūdžių vaikai demonstruoja nuotolinio ugdymo metu?* Šis klausimas buvo pateiktas abiem respondentų grupėms – pedagogams ir tėvams. Buvo pasiūlyta pasirinkti šiuos įgūdžius: geba atlikti užduotis veiklos metu, bendrauja su kitais vaikais, yra komunikabilūs, gerai sutaria su suaugusiais, geba tinkamai spręsti problemas ir konfliktus. Pedagogų ir tėvų atsakymai pasiskirstė taip (žr. 4 pav.):

4 pav. Atsakymų pasiskirstymas dėl vaikų įgūdžių nuotolinio ugdymo metu.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Išaiškėjo, kad pedagogų ir tėvų nuomonės santykinai sutampa dėl gebėjimo atlikti užduotis, bendrauti su kitais žmonėmis. Išsiskyrė nuomonės dėl bendravimo su suaugusiais ir gebėjimo spręsti problemas. Pedagogų nuomonė dėl šių gebėjimų yra žemesnė nei tėvų. Ir tai savaime suprantama: vaikas auga tarp jam artimų žmonių šeimoje ir su jais sutaria, jam padedama spręsti

iškilusias problemas, nuotoliniame ugdyme dalyvauja iš namų, todėl tėvams atrodo, kad šie vaiko gebėjimai aukštesni. Pedagogai norėdami tinkamai ugdyti reikalauja iš vaikų būti dėmesingais, gebėti reikiamu metu spręsti iškilusią problemą. Norint sėkmingai valdyti vaikų grupę nuotoliniu būdu, būtina apibrėžti ir numatyti grupės elgseną. Vaikai turi žinoti, kada bus pabarti, sulauks pastabų ar bus pagirti dėl vienokio ar kitokio elgesio. Pastabos gali būti skiriamos tik iš anksto apie jas pranešus. Anot Malinauskaitės (2011), pedagogas turi sukurti ir išlaikyti teigiamą užsiėmimo atmosferą, daugiau girti ir motyvuoti nei kalbėti apie bausmes ar reikšti neigiamas pastabas. Turi būti sukurtos aiškos nuotolinio mokymo(si) taisyklės, kurių laikytis privalo visa grupė. Bet pirmiausia su vaikais ir tėvais privaloma aptarti, kodėl svarbu laikytis taisyklių. Vaikai turi suvokti taisyklių prasmę ir suprasti, ko iš jų tikisi suaugusieji, būtina visada pastebėti atvejus, kai vaikas laikosi taisyklių, ir už tai pagirti. Tik tuomet pedagogas gali tikėtis konstruktyvesnių santykių su vaiku ir jo geresnio gebėjimo spręsti problemas.

Atliekant tyrimą buvo siekiama išsiaiškinti, kokios ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių programas naudoja pedagogai nuotolinio ugdymo metu. Buvo pateiktas klausimas *Kokią socialinių įgūdžių lavinimo programą naudojate lavindami socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?* Atsakymai pasiskirstė šitaip:

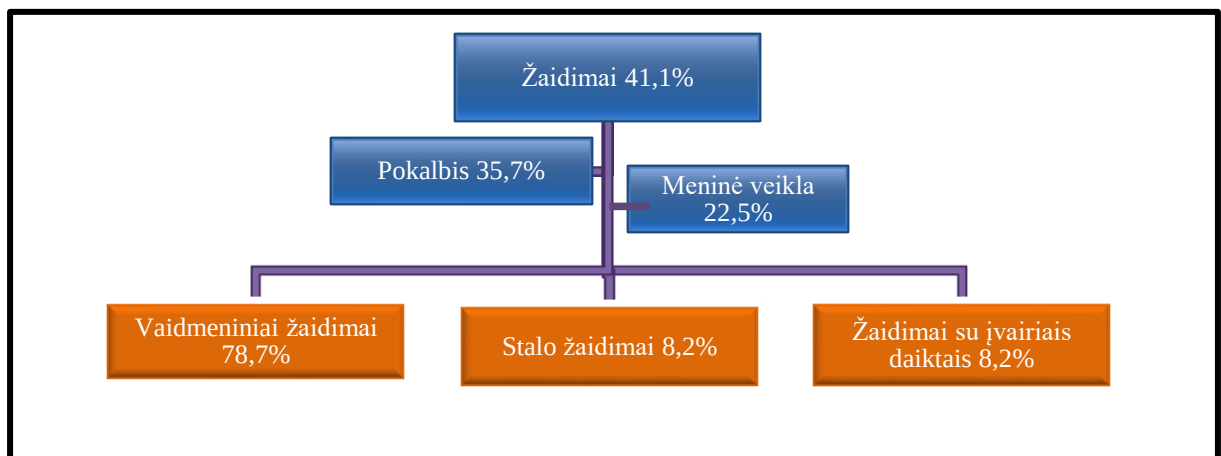
5 pav. Atsakymų pasiskirstymas dėl socialinių įgūdžių lavinimo programų naudojimo.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Gauti rezultatai parodė, kad 24,6 proc. respondentų neįgyvendina jokių programų, kuriomis remiantis galima ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu. 75,4 proc. pedagogų taiko įvairias programas. Dažniausios: Zipio draugai (31,1 proc.), gyvenimo įgūdžių ugdymo programa Kimochi (27,9 proc.), Lions quest programa „Laikas kartu“ (16,4 proc.). Gauti rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad ne visi pedagogai yra susipažinę su

socialinių įgūdžių ugdymo programomis, todėl jų ir netaiko socialinių įgūdžių ugdymo procese. Dabartinis pasaulis reikalauja efektyvaus mokymo, o kad mokymas būtų efektyvus, reikia tinkamai parinkti mokymo ir mokymosi metodus – jų svarba pabrėžiama ir socialinių įgūdžių ugdyme. Siekiant sėkmingo ugdymo tikslų, reikia atsižvelgti į vaikų individualias suvokimo, mąstymo, emocijų raidos ypatybes, polinkius ir interesus, ieškoti, parinkti ir taikyti tinkamus ugdymo metodus.

Labiausiai socialiniai įgūdžiai ir nuotoliniu būdu, ir kontaktiniu yra lavinami per žaidimus. Respondentų-pedagogų buvo paklausta, kokių metodų taikymas labiausiai skatina įvairių socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu. Atsakymai buvo tokie: žaidimas (41,1 proc.), pokalbis (35,7 proc.), meninė veikla (22,5 proc.). Daug pedagogų renkasi pokalbį kaip metodą, tai diktuoja darbo nuotoliniu būdu pobūdis. Į pateiktą klausimą, kokie žaidimai labiausiai ugdo socialinius įgūdžius, atsakyta taip (žr. 6 pav.):

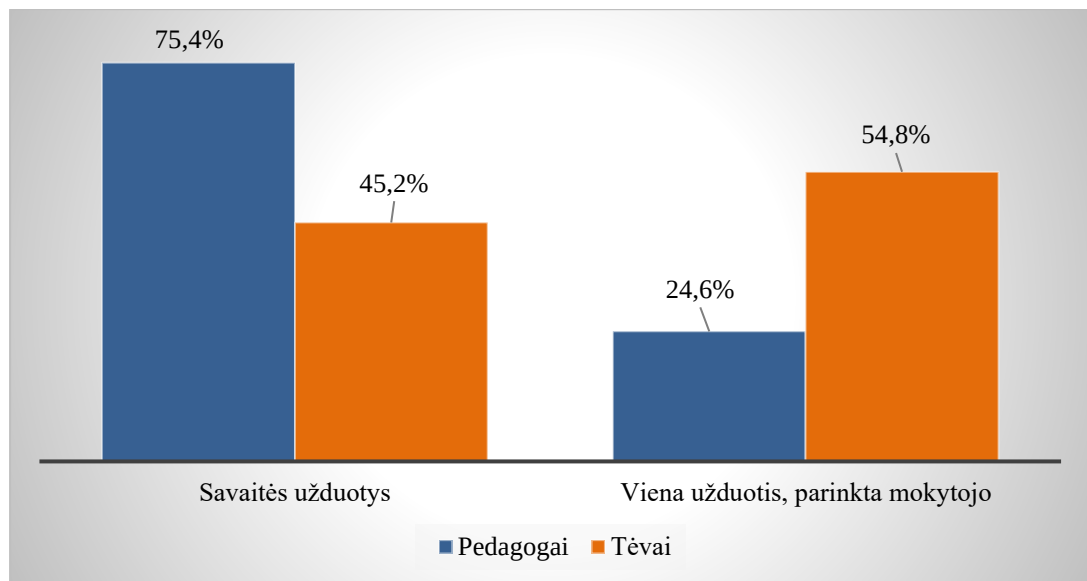
6 pav. Atsakymų pasiskirstymas dėl metodų taikymo ugdant socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Daugelis ikimokyklinės pedagogikos mokslininkų (Kudriavcovaitė ir Lenkauskaitė, 2019; Slušnienė ir Balčėtienė, 2016; Vilkėlienė, 2015) teigia, kad labiausiai socialinius įgūdžius padeda lavinti įvairūs vaidybiniai žaidimai. Respondentų teigimu, dažniausiai pedagogai renkasi, o vaikai noriai žaidžia vaidybinius žaidimus (78,7%), mažiau stalo žaidimus ir žaidimus su įvairiais daiktais, nes tai yra individuali veikla, kuri neskatina ugdytis bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių. Judriuosius žaidimus sunku pasirinkti, nes nuotolinio ugdymo specifika to neleidžia daryti. Socialiniai įgūdžiai – bendravimas ir bendradarbiavimas, sprendimų priėmimas, emocijų valdymas, savęs pažinimas – natūraliai ugdomi žaidimų metu tik grupinėje veikloje. Kai vaikai didžiąją dalį laiko praleidžia žaisdami vieni, gali susiformuoti nepakankami bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai. Apibendrinant galima teigti, kad žaidimas vaikams yra svarbiausia ir dažniausiai

užsiimama veikla, geriausiai ugdomi socialinius įgūdžius, o vaidmeniniai žaidimai yra lengviausiai realizuojami nuotolinio ugdymo metu.

Nuotolinio ugdymo metu pedagogai pateikia užduotis savo ugdytiniams. Išaiškinant užduotis ir vaikams jas atliekant reikalinga tėvų pagalba. Tyrimas atskleidė, kad pedagogai (75,4 proc.) linkę savaitės užduotis sukurti ir siųsti ugdytiniams ir tėvams. Vaikai gali patys pasirinkti užduotis, kurias atliks per savaitę. Tik 24,6 proc. pedagogų patys parenka ir siunčia vieną užduotį konkrečiai dienai. Į klausimą *Kokias užduotis labiau pageidavote gauti nuotolinio ugdymo metu?* atsakė taip: vienos užduoties, parinktos pedagogo, pageidavo 54,8 proc. tėvų; savaitės užduočių pasirenkant patiems, kurias iš jų atlikti pageidavo 45,2 proc. tėvų (žr. 7 pav.).

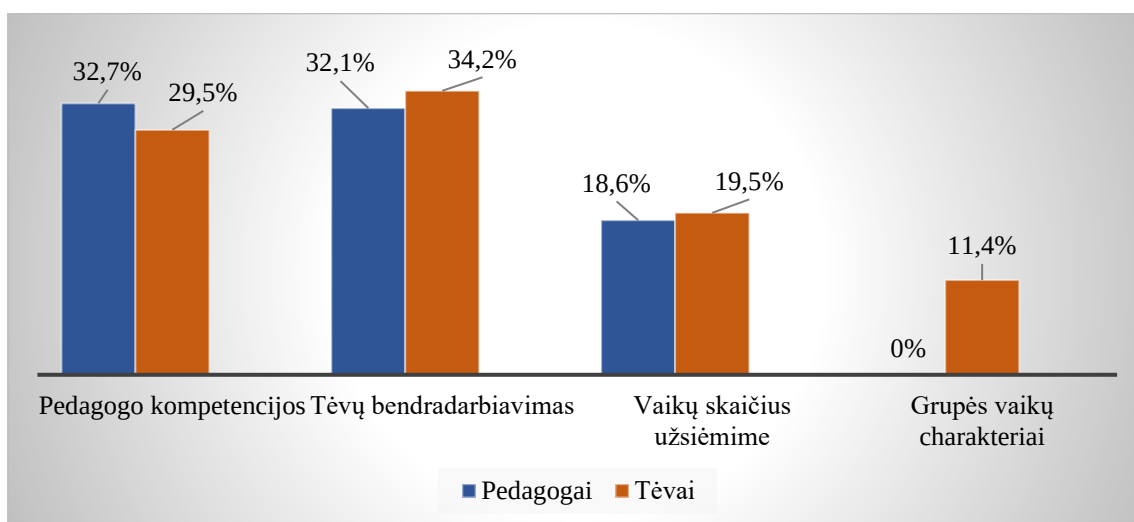

7 pav. Atsakymų pasiskirstymas dėl skiriamų užduočių nuotoliniame ugdyme.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Taigi savaitės užduotys parankesnės pedagogams, bet tėvams patogiau ir aiškiau gauti vienos dienos užduotį, skirtą pedagogo. Galima teigti, kad tėvai pasitiki pedagogo kompetencijomis ugdam vaikus. Volungevičienė (2020) teigia, kad nuotolinio darbo efektyvumą nulemia visos ugdymo įstaigos įsitraukimas, visos bendruomenės – taip pat ir tėvų – dalyvavimas kuriant naujas darbo ar mokymosi formas. Kartu aptariant ir suderinant visus procesus ir aktualius klausimus, kaip tas nuotolinis darbas ar mokymas bus organizuojamas.

Į klausimą *Kas, Jūsų nuomone, lemia socialinių įgūdžių ugdymo kokybę ugdam nuotoliniu būdu?* pedagogai atsakė šitaip: pedagogo kompetencijos – 32,7 proc.; tėvų bendradarbiavimas – 32,1 proc.; vaikų skaičius užsiėmime – 18,6 proc.

8 pav. Socialinių įgūdžių ugdymo kokybės veiksniai

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Į tą patį klausimą tėvų atsakymai pasiskirstė taip: socialinių įgūdžių ugdymo kokybę pirmiausia lemia tėvų bendradarbiavimas – 34,2 proc.; pedagogo kompetencijos – 29,5 proc.; vaikų skaičius užsiėmime – 19,5 proc.; grupės vaikų charakteriai – 11,4 proc. (žr. 8 pav.). Taigi tėvai mano, kad vaikų socialinius įgūdžius turi ugdyti tiek ugdytinių tėvai, tiek pedagogai, didesnę atsakomybę tėvai prisiskiria sau suprasdami, kad nuotoliniame ugdyme jų indėlis į ugdymą yra labai svarbus. Apibendrinant galima teigti, kad tokie tėvų atsakymai juos pristato kaip pozityvius tėvus, kurie stengiasi suprasti vaiką, ugdyti savo ir vaiko atsakomybę.

Pedagogai atsakydami į šį klausimą akcentuoja savo kompetencijas, todėl tai leidžia daryti prielaidą, kad ikimokyklinio ugdymo pedagogai suinteresuoti siekti žinių ir naujų kompetencijų. To reikės, nes visuotinis nuotolinis ugdymas Lietuvoje yra naujas dalykas. Pastaraisiais metais Lietuvoje įsitvirtino naujas terminas – „mokymasis visą gyvenimą“. Tokie tikslai ir jiems pasiekti išskirti uždaviniai apibrėžti Lietuvos Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje. Švietimo sistemai keliami vis aukštesni reikalavimai, kiekvienai švietimo įstaigai keliami vis aukštesni kokybės standartai, siekiant kokybiškesnės ugdymo ir mokymo aplinkos. Tuo pačiu metu keliami vis aukštesni reikalavimai ir profesinei pedagogų kompetencijai. Buvo pasidomėta, kiek per pusmetį (2020 m. kovas-lapkritis) Klaipėdos miesto pedagogų švietimo ir kultūros centras (PŠKC) siūlė ikimokyklinio ugdymo pedagogams seminarų/mokymų. Peržiūrėjus Klaipėdos PŠKC mėnesių planus paaiškėjo, kad nedaug – tik 3 ir mokami (70 eurų) 80 akademinių valandų atestaciniai kursai „Mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų skaitmeninio raštingumo programa“.

Į klausimą *Ar grupėje turite susikūrę nuotolinio ugdymo elgesio taisykles?* respondentai atsakė *ne* – 31,1 proc., turi susikūrę taisykles 68,9 proc. (42) respondentų. Paklausus *Ar vaikai laikosi tų taisyklių?* 42 respondentų atsakymai pasiskirstė taip: taisyklių laikosi 85,7 proc., ne visada

laikosi 14,3 proc. Sėkmingas ugdymas gali būti tik tada, kai vaikai ir tėvai žino, ko laukia ir nori pedagogas, todėl taisyklės arba bendri susitarimai dėl darbo privalo būti. Elementarių taisyklių nebuvimas sąlygoja problemas. Taigi tyrimu nustatyta, kad didžioji dalis ugdytojų turi susikūrę darbo nuotoliniu būdu taisykles, bet ne visuomet vaikai tų taisyklių laikosi.

Informacijos pateikimas tėvams apie vaikų pasiekimus yra svarbus kiekviename amžiaus tarpsnyje. Ikimokyklinio amžiaus vaikai turi būti stebimi itin akylai, kad laiku būtų galima koreguoti jų elgesį ar teikti pagalbą ugdant socialinius įgūdžius. Todėl atliekant tyrimą buvo paklausta ir pedagogų, ir tėvų apie tai, kaip dažnai nuotolinio ugdymo metu teikiama (pedagogai) ir gaunama (tėvai) informacija apie vaiko socialinių įgūdžių pasiekimus. Respondentai atsakė taip (žr. 4 lentelę):

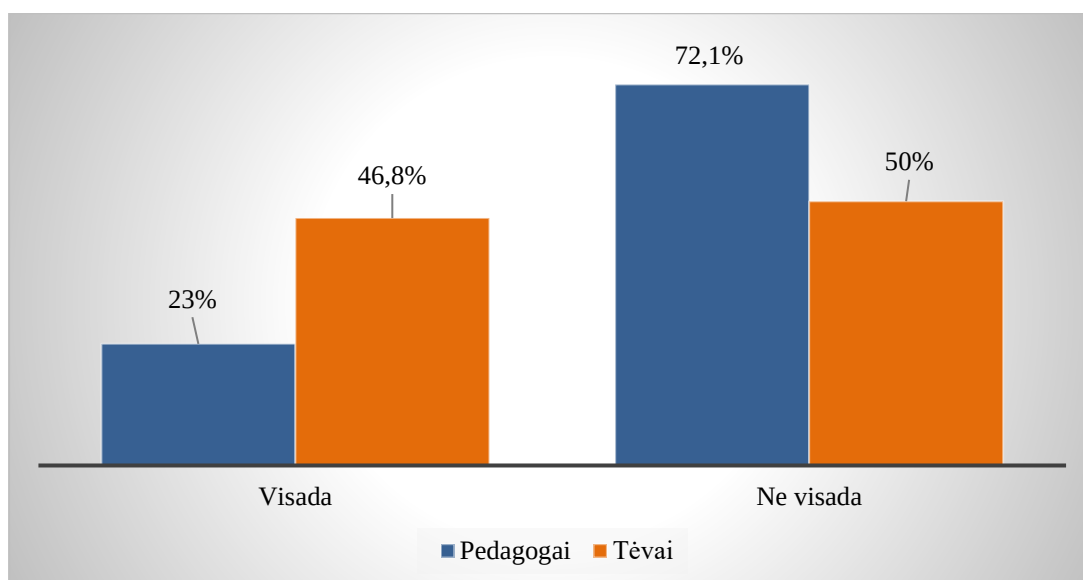
4 lentelė. Informacijos apie vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniame ugdyme dažnis.

	Pedagogai	Tėvai
Kartą per savaitę	34,4 proc.	30,6 proc.
Kartą per mėnesį	50,8 proc.	30,6 proc.
Kita Atsakymų ilustracijos	14,8 proc. <i>Neinformuoju; Kalbame beveik kasdien; Apskritai nematau, kad socialiniai įgūdžiai gali ugdytis nuotoliniu būdu; Esant reikalui; Neinformuoju, jei tėvams įdomu – paklausia; Pagal poreikį, jei matau ryškų postūmį arba nevyksta jokio pokyčio.</i>	38,7 proc. <i>Neinformuojama; Nei karto; Niekada; Kasdien stebiu vaiko pasiekimus; Nepamenu; Retai; Pagal poreikį; Neinformavo dar niekada; Niekada nesidomėjau apie socialinius įgūdžius, ypač per nuotolinį; Net nežinojau, kad gali apie tai informuoti...; Aš pati klausiu, nes šiaip neinformuoju; Kai kada per susirinkimą minėję apie tai; Aš pati pasidomiu kada man reikia, nes neinformuoja atskirai pati auklėtoja; Kartais auklėtoja paskambina arba parašo, bet tai nėra reguliaru.</i>

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Beveik 39 proc. respondentų-tėvų teigia, jog yra neinformuojami arba informuojami labai retai, nors 50,8 proc. pedagogų teigia, kad nuotolinio ugdymo metu kartą per mėnesį teikė informaciją apie vaikų socialinius įgūdžius. Taigi, galima daryti prielaidą, kad pedagogai ir tėvai ne visada susikalba ir girdi vieni kitus arba ir vieni, ir kiti netiki tuo, kad socialinius įgūdžius galima ugdyti nuotoliniu būdu. Šeimos vaidmuo socialinių įgūdžių nuotoliniame ugdyme labai svarbus. Pirmiausia reikalingas artimas bendravimas su vaiku: jo pažinimas, stebėjimas ir kritiškas vertinimas. Ugdant socialinius įgūdžius labai reikšmingas yra tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas – pasidalinimas mintimis, kas vaikui sekasi sunkiausia, kaip bandoma šias problemas įveikti, kokie būdai gali padėti.

Tyrimu buvo siekta išsiaiškinti, ar tėvai noriai dalyvauja nuotolinio ugdymo veiklose (padeda išsiaiškinti užduotis, siunčia atliktų darbų fotografijas ir kt.). Šis klausimas buvo pateiktas ir pedagogams, ir tėvams. Respondentų atsakymai pasiskirstė taip:

9 pav. Pedagogų ir tėvų nuomonė dėl tėvų dalyvavimo nuotoliniame ugdyme.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Tėvų buvo paprašyta nurodyti priežastis, jei ne visada dalyvauja. Kad ne visada dalyvauja, atsakė 31 respondentas (50 proc.). Priežastys: neturi laiko – 13 respondentų; dirba – 10 respondentų; kiti šeimos vaikai atima laiką – 3 respondentai; kita – *Darželyje nevyko nuotolinis ugdymas, užduotys buvo siunčiamos el. paštu, tai reiškia, kad darbą turi atlikti tėvai vietoj pedagogo. Nepatogi pati informavimo sistema. Leidžiu vaikui dirbti savarankiškai.*

Taigi, respondentų-pedagogų nuomone, tėvai ne visada yra ikimokyklinio ugdymo mokytojo pagalbininkai. Galima daryti prielaidą, kad pedagogų lūkesčiai dėl tėvų pagalbos ugdant vaikus yra didesni, jie tikisi daugiau tėvų paramos organizuojant ugdymą nuotoliniu būdu. Pasak Slušnienės, Parišauskienės, Balčėtienės (2017), ugdymo partnerystei sukurti prireikia nemažai laiko ir pastangų: ir tėvams, ir pedagogams būtina nusiteikti keisti savo elgesį, siekiant abipusio sutarimo, ugdytis norą išklausyti vieniems kitus, ieškoti naujų kelių (šiandieninių technologijų kontekste), kuriais einant šis procesas būtų lengvesnis bei patrauklesnis abiem pusėms. Pedagogai yra aktyvesni ir iniciatyvesni bendradarbiavimo su tėvais srityje, o tėvai tuo tarpu yra pasyvūs, patys retai imasi bendravimo iniciatyvos (Čiuladienė, Valantinas, 2016). Tačiau tikėtina, kad, pasibaigus visuotinio karantino dėl COVID-19 viruso laikotarpiui, situacija iš esmės keisis, kompiuterinių technologijų taikymas ugdymo procese reikšmingai išaugs. Gauti tyrimo duomenys leidžia daryti prielaidą, kad svarbiausios bendravimo ir bendradarbiavimo kliūtys yra tėvų užimtumas, jų abejingumas ir nenoras dalyvauti ugdymo įstaigos veikloje.

Atliekant tyrimą pedagogų buvo pasiteirauta *Su kokiomis problemomis susiduriate ugdydami vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?* Klausimas buvo atviras. Pedagogų (61 respondentas) nurodytas problemas galima skirti į 4 grupes:

1. Pedagogo ir vaiko tiesioginio kontakto nebuvimas – 17 respondentų;
2. Per menka tėvų pagalba organizuojant nuotolinį ugdymą – 16 respondentų;
3. Netinkamas vaikų elgesys (negeba valdyti emocijų) – 13 respondentų;
4. Vaikams trūksta bendravimo įgūdžių – 10 respondentų.

Kad neturi problemų nurodė 7 respondentai. Apibendrinant galima teigti, kad pedagogams sunku ugdyti vaikų socialinius ir kitus įgūdžius nuotoliniu būdu, labiausiai trūksta gyvo bendravimo su vaikais, tiesioginės įtakos vaiko socialiniams įgūdžiams ugdyti ir reikiant koreguoti juos. Kad būtina ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, rodo pedagogų atsakymai – negeba valdyti emocijų, trūksta bendravimo įgūdžių. Tai yra socialinių įgūdžių sudėtinės dalys.

Tas pats atviras klausimas (*Su kokiomis problemomis susidūrėte ugdant pedagogui Jūsų vaikus nuotoliniu būdu?*) buvo pateiktas ir tėvams (62 respondentai). Tėvų nurodytas problemas taip pat galima skirti į 4 grupes:

1. Vaikas nenori mokytis, nesusikaupia – 21 respondentas;
2. Per daug užduočių, sunkios – 14 respondentų;
3. Vaiko ir mokytojo tiesioginio kontakto nebuvimas – 8 respondentai;
4. Informacinių technologijų trikdžiai – 6 respondentai;

Kita (atsakymų iliustracijos): *Vyresni vaikai, kurie jau lanko mokyklą užima didžiąją dalį laiko ugdyme, mažajam darželinukui ne visada lieka laiko. Pašaliniai trukdžiai (broliai, seserys). Mano pačios laiko stoka, dėl darbo nuotoliniu būdu. Netinkamas užsiėmimų laikas, sunku suderinti su darbu nuotoliniu būdu. Kad negalim pasirinkti mums patogaus laiko prisijungti į užsiėmimus. Reikia derintis prie auklėtojos laiko, nors ir man darbas tuo pat metu. Neturime tiek kompiuterių ar planšečių, kad visi galėtų kiekvieną dieną jungtis – 4 vaikai šeimoje.*

Ugdant pedagogui nuotoliniu būdu 10 tėvų atsakė, kad problemų neturi.

Taigi tėvai kaip esminę nuotolinio ugdymo problemą nurodo vaiko nenorą mokytis, nesusikaupimą. Berns (2009) manymu, vaikas perima socialinį patyrimą, kai yra ugdomas net tada, kai jį veikia neigiami socialiniai veiksniai (šiuo atveju pandemija, karantinas, negalėjimas ugdytis įprastoje aplinkoje, draugų nebuvimas šalia). Svarbu, kad tėvai taikytų elgesio ir emocijų valdymo strategijas, orientuotas į vaiko pozityvaus elgesio palaikymą. Sukurti aplinką, tinkamą vaikams augti ir ugdytis, tyrinėti, pažinti pasaulį, bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais, yra svarbus priešmokyklinio ugdymo pedagogo uždavinys (Marcinkienė, 2015). Nuotolinio ugdymo metu šis uždavinys prasiplečia apimdamas ir tėvus. Norint išmokyti valdyti emocijas, išmokyti bendradarbiauti ir bendrauti, reikia tinkamos aplinkos, kuri padėtų vaikui, pirmiausia reikia suaugusiųjų pozityvaus nusiteikimo ir paskatinimo, suvokimo, kad ir nuotoliniame ugdyme galima kai ko išmokyti. 14 respondentų-tėvų nurodė, kad ugdymosi krūvis per didelis (*per daug užduočių,*

sunkios). Galima daryti prielaidą, kad tėvai ir pedagogai per mažai bendrauja vieni su kitais, per mažai tariausi dėl vaiko krūvio optimizavimo ugdant vaikus nuotoliniu būdu, tėvai per mažai gauna informacijos iš pedagogų arba per mažai suinteresuoti gauti. Anot Biliūnienės, Miltenienės (2013), tėvams dažniausiai kyla šie, su vaiko auklėjimu ir elgesio valdymu susiję klausimai: psichologinių ir socialinių pedagoginių žinių trūkumas; sunkumai, kylantys dėl vaiko ypatingumo; vaiko ugdymąsi apibūdinanti informacija; savianalizė.

Apibendrinant galima pasakyti, kad tyrimo metu buvo nustatytos tokios ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos: naudojantis nuotolinio ugdymo priemonėmis daugiau kaip pusei respondentų iškyla problemų, dažniausios iš jų – platformos ir interneto strigimas; stokojama žinių ir informacijos apie tai, kaip spręsti šią problemą; nuotolinio ugdymo darbo, bendravimo taisyklių vaikams ir tėvams nebuvimas sąlygoja problemas; tėvai ne visada aktyviai dalyvauja vaiko ugdyme, pedagogai yra aktyvesni ir iniciatyvesni bendradarbiavimo su tėvais srityje, o tėvai tuo tarpu yra pasyvūs, patys retai imasi bendravimo iniciatyvos, 24,2 proc. tėvų apskritai mano, jog tai šeimos reikalas ar savaime vykstantis dalykas; grįžtamojo ryšio nebuvimas; 24,6 proc. pedagogų neįgyvendina jokių programų, kuriomis remiantis galima ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu; problema apskritai pats nuotolinis mokymas, nes socialiniai įgūdžiai pasireiškia ir formuojasi veikloje, tik pačiam vaikui aktyviai veikiant su kitais, todėl kyla poreikis lankyti mokymo įstaigą ir bendrauti gyvai su pedagogu ir kitais vaikais.

3.2. Nuotolinio ugdymo problemų sprendimo būdai ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius

Atliekant tyrimą ikimokyklinio ugdymo mokytojų buvo pasiteirauta, kaip jie sprendžia nuotolinio ugdymo metu iškilusias problemas. Į klausimą, kaip jie sprendžia problemas, susijusias su informacinių technologijų naudojimu, 34 respondentai atsakė įvairiai, atsakymus buvo galima suskirstyti į tris požiūrius, kaip sprendžiama ši problema (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Problemų, susijusių su interneto ir platformų naudojimu, sprendimai.

Problemų sprendimas	Atsakymų iliustracijos
Aktyvių veiksmų nesiimama, laukiama, kol bus galima dirbti. (11)	<i>Bandau prisijungti vėliau. Laukiame kol atsistatys ryšys. Laukiu. Lauki kol bus geresnis ryšys. Bandau kol pavyksta. Laukiu, bandau iš naujo įkelti medžiagą. Dirbame toliau, kai trikdžiai baigiasi. Jungiamės tol kol prisijungiame. Laukiu kol atsistatys programa. Laukiu, kol internetinis ryšys atsinaujins ar pagerės. Nėra kaip jų spręsti...</i>

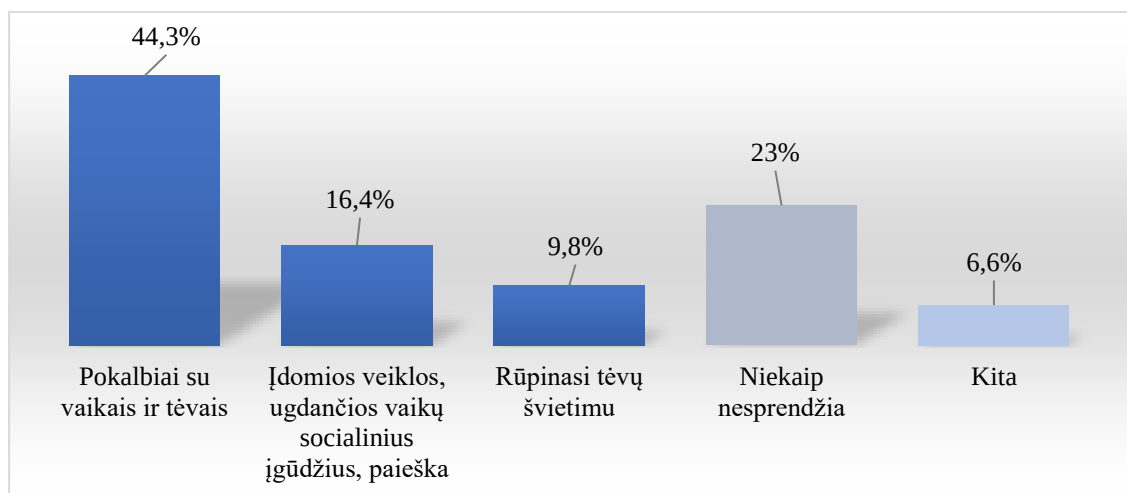
Nesprendžia problemos (9)	<i>Nesprendžiu. Niekaip. Nemanau, kad galima man tai išspręsti, ieškau kitos platformos. Ieškau kitokių įkėlimo būdų, teiraujuos kolegų tarpe. Perkeliame veiklas kitai dienai. Ne visos problemos nuo mūsų priklauso...</i>
Aktyviai ieškoma, kaip išspręsti problemas (konsultacijos su kolegomis, keičiama platforma, apsilankoma seminare ir kt.) (14)	<i>Pasijungiame nuosavą internetą, kai stringa įstaigos internetas. Ieškau pagalbos tarp kolegų. Stengiuosi pasikonsultuoti su kolege o kur maža kompetencijos prašau kad išleistų į seminarus pasitobulinti. Prašau kolegų pagalbos. Bendraujama per mesendžeri. Bandomė jungtis per kitur. Stengiuosi kelti iš vakaro kitai dienai. Perkraunamas kompiuteris. Renkuosi kita būdą. Ieškau! Ieškoma būdų, kaip sumažinti užduočių apimtį, kad užimtų mažiau vietos, kad greičiau įsikeltų arba koreguoju pačios užduotis...</i>

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

11 (iš 34) respondentų yra gana pasyvūs ir kantriai laukia, kol bus galima dirbti, o 14 respondentų aktyviai ieško, kaip pagerinti nuotolinio ugdymo kokybę. Kolegų pagalba yra būtina ir skatintina, bet reikėtų žinoti, kur ieškoti profesionalios pagalbos. Pavyzdžiui, „Telia“ ryšio technologijų mokslų daktaras A. Vindašius gero interneto ryšio patarimuose (2020) sako, kad dažnu atveju interneto problemas žmonės gali nesunkiai išspręsti patys. Jis pateikia išsamių paaiškinimų ir patarimų, kurie palengvintų ne tik mokytojo darbą, tokia informacija praverstų ir ugdytinių tėvams (<http://m.technologijos.lt/cat/129/article/S-81574>). Kitas šios problemos sprendimo būdas – ugdymo turinio suskaitmeninimas. „2021–2030 m. investicijų poreikio į švietimo sistemą žemėlapyje“ (2020) teigiama, kad ikimokyklinio ugdymo mokytojai turi aibę skaitmeninio turinio, jie yra sukūrę „nuostabių dalykų“, kurie padeda ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius, tačiau sklaida menka, nėra bendro dalijimosi lauko. Tuo užsiima privatūs leidėjai, surasdami ir išleisdami nemažai aktualaus skaitmeninio turinio, bet tai mokamos paslaugos. Europos Komisija jau yra pasirengusi sukurti bendrą platformą, kurioje bus galima keistis licencijuotais skaitmeninio mokymo produktais. Pedagogai taip pat kviečiami susipažinti su skaitmeninio raštingumo programų sąrašu (sudarytas pagal Neformalaus švietimo programų registrą): nuo 2020-01-17 iki gruodžio pabaigos buvo siūlomos net 82 programos. Bet informacija apie šias programas ikimokyklinio ugdymo įstaigas pasiekia sunkiai, Švietimo ministerijos internetinėje svetainėje gana sunku rasti informaciją. Kita ikimokyklinio ugdymo nuotoliniu būdu problema yra tai, kad mokytojai stokoja žinių, priemonių ir informacijos. Informacijos apie informacinių technologijų naudojimą, įrankius, metodus pedagogai ieško pedagoginėje spaudoje, lanko seminarus, bet populiariausias yra dalijimasis patirtimi su kolegomis. Apie 10 proc. respondentų atsakymų į iškilusius nuotolinio ugdymo turinio, metodų klausimus ieško internete (*Ieškau pati informacijos įvairiose tinklapiuose; Žiūriu mokymus; Auklėtojų įv. grupėse; Facebook; Ieškau Internetė; Internetė; Gavau studijuodama kolegijoje; Internetinėse svetainėse.*). Reikia, kad pedagogus pasiektų informacija, kur būtų galima rasti užduočių, būdų ir metodų mokant nuotoliniu

būdu. Iš tikrųjų jų galima rasti. Pavyzdžiui, sukurtas skyrelis „Metodinės priemonės“, kuriame labai patraukliai pristatomos skaitmeninės knygos, skirtos ikimokyklinio amžiaus vaikams ir lavinančios vaikų socialinius įgūdžius (<https://www.svietimonaujienos.lt>). Darželių ir mokyklų veiklos per(si)kėlimo į virtualią erdvę rekomendacijose (2020) pateikiama daugybė internetinių adresų, kur galima rasti tokių mokymo priemonių, kurios padėtų pedagogams virtualiai ugdyti vaikų socialinius įgūdžius: žaidimų, eksperimentų, audio knygų, virtualių ekskursijų į muziejus ir kt. Dalijimasis idėjomis ir patarimais, kaip ne tik smagiai ir įdomiai, bet ir prasmingai vaikams organizuoti veiklą namuose, šiuo laikotarpiu tampa ypač vertingas, teigiama Švietimo ministerijos internetinėje svetainėje. Joje galima rasti sukurta nuorodą, kur kviečiama ikimokyklinio ugdymo pedagogus dalintis savo nuotolinio ugdymo idėjomis ir patirtimis. Dabar jau surinkta nemažai įdomios ir naudingos patirties. Taip pat skelbiamas viešai prieinamas skaitmeninis turinys, kuris padeda nuotoliniu būdu ugdyti įvairius socialinius įgūdžius – pirmiausia emocijų atpažinimą ir valdymą, savivoką ir savęs pažinimą, bendravimą ir bendradarbiavimą: Gražiausios audio pasakos ir kiti skaitiniai vaikams: „Skaitymo metai“, „Pasakų kampelis“, „Rubinaitis“. Taigi žinių, informacijos ir ugdymo priemonių nuotoliniu būdu problemas galima spręsti parengus aiškią atmintinę, kur ieškoti to, ko mokytojui reikia.

Pateikus atvirą klausimą *Su kokiomis problemomis susiduriate ugdydami vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?* (pedagogo ir vaiko tiesioginio kontakto nebuvimas – 17 respondentų; per menka tėvų pagalba organizuojant nuotolinį ugdymą – 16 respondentų; netinkamas vaikų elgesys – 13 respondentų; vaikams trūksta bendravimo įgūdžių – 10 respondentų), buvo paprašyta nurodyti ir kaip sprendžiamos šios problemos ugdant vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu.

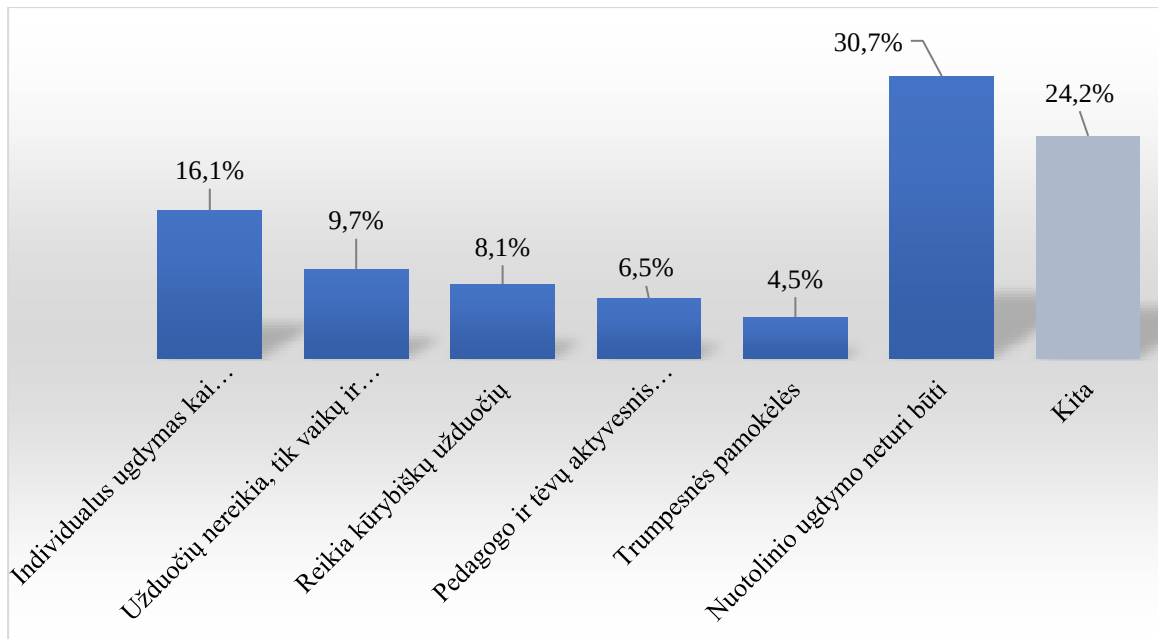
10 pav. Pedagogų nurodyti problemų sprendimų būdai.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Daugumos respondentų atsakymai leidžia daryti prielaidą, kad pedagogai iškilusias problemas linkę spręsti žodine veikla, nukreipta į tėvus ir vaikus. Taigi pedagogai daugiausiai

dėmesio skiria pokalbiams su vaikais ir tėvais, tikėdami žodžio ir įtikinėjimo galia, ir rūpinasi tėvų švietimu. Tik 10 pedagogų eina sunkesniu, bet paveikesniu keliu – ieško įdomių veiklų, ugdančių vaikų socialinius įgūdžius, šitaip bandydami spręsti dalyvavimo veikloje ir sudominimo problemas. 14 pedagogų nurodo, jog niekaip nesprensdžia problemų, susijusių su vaikų socialinių įgūdžių lavinimu. Šis skaičius neramina, nes jis rodo, kad pedagogai netiki galimybe ugdyti vaikus nuotoliniu būdu.

Toks pat atviras klausimas (*Su kokiomis problemomis susidūrėte ugdant pedagogui Jūsų vaikus nuotoliniu būdu?*) buvo pateiktas ir tėvams (62 respondentai), kurie nurodė svarbiausiais, jų nuomone, problemas (vaikas nenori mokytis, nesusikaupia – 21 respondentas; per daug užduočių, sunkios – 14 respondentų; vaiko ir mokytojo tiesioginio kontakto nebuvimas – 8 respondentai; informacinių technologijų trikdžiai – 6 respondentai). Tyrime buvo paprašyta tėvų atsakyti į klausimą *Kaip siūlytumėte jas spręsti (nurodykite bent vieną sprendimo būdą)?* Tėvų pasiūlyti problemų sprendimo būdai (žr. 11 pav.):

11 pav. Tėvų nurodyti problemų sprendimų būdai.

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

19 tėvų nesiūlo jokių problemų sprendimo būdų, jie tiesiog teigia, kad ikimokyklinio amžiaus vaikų nuotolinio ugdymo neturi būti, ir tai suprantama, nes Lietuvoje ir kitose Europos šalyse ikimokyklinės vaikų ugdymo įstaigos atsirado kaip parama dirbantiems tėvams, kurie dėl užimtumo negali sėkmingai globoti ir ugdyti savo vaikų namuose. Pirmiausia ikimokyklinio ugdymo įstaiga gali gyvuoti kaip vaiko globos ir priežiūros, kai tėvų nėra šalia, įstaiga. Bet dabartinė pasaulio situacija dėl pandemijos yra ekstremali, bet kada, kai vėl įvyks ligos protrūkis, ikimokyklinio amžiaus vaikai gali būti siunčiami į nuotolinį ugdymą.

Iš 62 respondentų-tėvų 10 nurodė, kad kai kuriems vaikams (ypač turintiems ryškių elgesio problemų) turėtų būti skiriamas individualus socialinių įgūdžių ugdymas, kad jie kuo mažiau išderintų visos vaikų grupės darbą. Tuomet nuotolinis ugdymas būtų efektyvesnis. 6 tėvai siūlo pedagogams nesiųsti jokių užduočių, nes jas vaikui atliekant turi dalyvauti tėvai, o jie ne visada turi laiko, todėl atsiranda nemaloni trintis tarp tėvų ir pedagogų dėl neatliktų užduočių. Tėvų manymu, vaikams daug įdomesnė veikla yra tiesiogiai susijungus visai grupei su pedagogu, taigi užsiėmimai turėtų vykti principu *čia ir dabar*. Galima daryti prielaidą, jog tėvai mano, kad šitaip galima labiau ugdyti socialinius įgūdžius – bendravimą ir bendradarbiavimą, emocinę raišką ir kt. 5 tėvai mano, kad nuotolinio ugdymo problemas gali spręsti kūrybiškesnės užduotys, sudarytos pedagogų, trumpesnės pamokėlės (3) ir pedagogo bei tėvų aktyvesnis bendravimas ir bendradarbiavimas (4). Apibendrinant pedagogų ir tėvų atsakymus galima teigti, jog pedagogai pageidautų aktyvesnės tėvų paramos ir pagalbos ugdant vaikų socialinius įgūdžius, o tėvai labiau nukreipia problemų sprendimą per pedagogų veiklą, veiklos organizavimą.

Dar viena spąstina ikimokyklinio ugdymo nuotoliniu būdu problema – nuotolinio ugdymo darbo, bendravimo taisyklių vaikams ir tėvams nebuvimas. Respondentai tyrime nurodė, kad 31,1 proc. nėra susikūrę nuotolinio ugdymo elgesio taisykles. Į klausimą *Kaip sprendžiate iškilusias elgesio problemas ugdydami nuotoliniu būdu?* respondentų atsakymai pasiskirstė taip: kalbasi su tėvais – 46,9 proc.; keičia veiklos pobūdį – 30,6 proc.; jungiasi užsiėmimui atskirai su vaiku – 19,4 proc. Išmaniųjų įrenginių naudojimo gairėse mokykloms (2020) sakoma, kad nuotolinio ugdymo sąlygomis būtina bendradarbiauti namams ir mokyklai (darželiui), kad nenukentėtų nei mokymosi procesas, nei psichinė bei fizinė ugdytinių sveikata ar saugumas. Svarbu atsižvelgti į tai, jog didžioji dauguma suaugusiųjų ir vaikų nuotolinės veiklos sąlygomis patiria nerimą ir stresą. Tad mokymasis ir darbas nuotoliniu būdu – tai komandinio darbo objektas. Būtina susikurti taisykles, kurios pirmiausia vaikui būtų pagalba, kaip elgtis pamokėlės metu, kaip nevėluoti, kaip pasiruošti pamokai ir kt. Kuriant savo grupės vaikams taisykles labai sėkmingai galima pasinaudoti „Darželių ir mokyklų veiklos per(si)kėlimo į virtualią erdvę rekomendacijomis“ (2020), kur galima rasti naudingų patarimų kuriant elementarias taisykles bendravimui virtualiai su vaikais, ten pat galima rasti patarimų ikimokyklinio ugdymo pedagogui, kaip susikurti sau palankią aplinką darbui su ugdytiniais. Pamokos visada bus laukiamos, jei jos bus įdomios. Tokioms pamokoms nereikėtų nė taisyklių. Į pagalbą galima pasitelkti net menininkus. Menas ypač ugdo emocinį intelektą – gebėjimą atpažinti savo ir kito emocijas, tinkamai reikšti jas. Teatras itin stipriai padeda ugdyti socialinius įgūdžius. Didžiulio susidomėjimo sulaukė Lietuvos nacionalinio dramos teatro nuotolinės pamokos. Iš viso per keturias savaites (2020 m. lapkričio 16 – gruodžio 11 dienomis) įvyko 55 pamokos, kurias vedė dešimt įvairių teatro profesijų atstovų. Jie pajavairino lietuvių kalbos, teatro, anglų

kalbos, istorijos, klasės valandėlės, etikos ir muzikos užsiėmimus įvairiuose Lietuvos miestuose (LNDT nuotolinės pamokos padėjo spręsti konkrečias moksleivių problemas, 2020). Tik ikimokyklinio ugdymo pedagogai dar nepasinaudojo šia nemokama paslauga – neužsakė nė vienos pasakos, nė vieno teatralizuoto užsiėmimo.

Dar viena nuotolinio ugdymo problema – tėvai ne visada aktyviai dalyvauja vaiko ugdyme. Pedagogų buvo paklausta, ar visada jų grupės tėvai noriai dalyvauja vaiko nuotolinio ugdymo veiklose (padeda išaiškinti užduotis, siunčia atliktų darbelių fotografijas ir kt.). Ne visada – atsakė 72,1 proc. pedagogų (45 respondentai). Taigi tėvų pasyvumas gana didelis. Klausimo *Kaip sprendžiate problemas, jei tėvai nedalyvauja vaiko nuotoliniame ugdyme?* (atsakė 45 iš 61 respondento) atsakymai pasiskirstė taip (žr. 6 lentelę):

6 lentelė. Problemų sprendimai, kai tėvai vangiai dalyvauja vaiko nuotoliniame ugdyme.

Problemų sprendimas	Atsakymų iliustracijos
Aktyviai ieškoma būdų, kaip suaktyvinti tėvus (parenkamos įdomesnės užduotys, į veiklą įtraukiami tėvai ir kt.) (18)	<i>Stengiuosi parinkti įvairesnių užduočių, užsiėmimų, kad tėvai galėtų pasirinkti, kas jiems patogiau. Klausiu tėvų, kaip jiems priimtinau pateikti užduotis. Bandau išaiškinti, kaip svarbu vaikui dalyvauti veiklose. Maloniai ir kultūringai įteigiame. Susisiekiu telefonu ir pasiteirauju kaip sekasi vaikui ir vaiko tėvams. Rašome žinutes asmeniškai ir klausiu kaip sekasi, klausiu kur esa dingę ir raginame bent minimaliai dalyvauti nuotoliniame ugdyme, jog vaikas nepamirštų darželio. Stengiuosi juos sudominti, įtraukti, papasakoti apie jų įsitraukimo į ugdymą svarbą. Konkursai...</i>
Nekaip nespėndžia, nes tai tėvų reikalas, nuotolinis ugdymas ikimokykliniame amžiuje neprivalomas (11)	<i>Ikimokyklinis nuotolinis ugdymas tik rekomenduojamas, priversti ar reikalauti negaliu. Ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas negalime tėvų reikalauti atlikti ir siųsti atliktas užduotis. Kol kas neturiu efektyvaus problemų sprendimo būdo. Ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas, dalyvauja tie, kas gali ir nori. Raginame įsitraukti į veiklas, bet čia jau jų atsakomybė. Niekaip, tėvai patys spėndžia kas yra naudinga jų vaikui...</i>
Formalus bandymas prikalbinti tėvus su vaikais jungtis pamokai (16)	<i>Kalbuosi. Pasidomiu kodėl nedalyvauja, paraguinu. Stengiuosi sužinoti, kodėl nedalyvauja. Teiraujuos, kas netinka. Kalbamės. Prašau tėvų, kad nors kartą į savaitę padarytų darbėlį, prisijungtų. Bandau užkalbinti. Kreipiuosi į konkretų ugdytinį, pasiteiraudama kaip sekasi ir pan. Raginu, prašau. Kalbuosi, domiuosi kokios problemos, kodėl nėra noro. Paskatinu juos arba informuoju mokyklos administraciją. Kalbu su tėvais, bet 2 tėvai niekada nesiunčia atliktų užduočių, nors pasiima ir sako, kad atlieka...</i>

Šaltinis: sudaryta autorės pagal tyrimo duomenis, 2021 m.

Taigi tik 18 pedagogų atsakė, kad aktyviai stengiasi suaktyvinti tėvus padėti vaikams ugdytis. Tėvus reikia šviesti, jie turi žinoti, kad „tėvų pastangos, ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus, turi įtakos jų mokymosi pasiekimams, tačiau tyrimai rodo, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigų ilgalaikio (3 ir daugiau metų) ugdymo įtaka tolesniems mokymosi pasiekimams yra daug reikšmingesnė“ (2021–2030 m. investicijų poreikio į švietimo sistemą žemėlapis, 2020). Tėvams reikia organizuoti paskaitas apie nuotolinį mokymą, organizuoti virtualius renginius ar žaidimus. Tik stiprinant ryšius su tėvais yra įmanomas ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotolinis ugdymas. Kuo geresni tėvų – vaikų ir tėvų – mokytojų santykiai, tuo nuotolinio ugdymo patirtis geresnė, didesnis ir veiksmingesnis tėvų įsitraukimas. VU mokslininkų projekte „Nuotolinis

vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminio požiūriu“ (2020) sakoma, kad neretai vaiko emocinės problemos ir ypač netinkamas elgesys tik signalizuoja apie bendrą įtampą namuose arba yra tėvų patiriamos įtampos atspindys. Todėl būtina vaiko tėvams ar globėjams pasirūpinti tinkamu miego režimu, pakankamu fiziniu aktyvumu, riboti ekranų laiką. Jeigu patiria emocinių sukrėtimų, būtina pasitelkti artimų žmonių arba specialistų pagalbą, kreiptis į ugdymo įstaigos psichologą, specialųjį ar socialinį pedagogą, socialinį darbuotoją; skambinti pagalbos telefonais į Tėvų liniją.

Taigi pagrindiniai dalykai, galintys padėti įveikti ikimokyklinio ugdymo nuotoliniu būdu problemas, yra tėvų švietimas ir pedagogų savišvieta, ieškojimas būdų ir metodų, kaip sėkmingiau ugdyti socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu. Tik suradę tinkamas ir efektyvias bendravimo ir bendradarbiavimo formas ikimokyklinio ugdymo pedagogai gali tikėtis tėvų pagalbos ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus. Tyrimas taip pat atskleidė tai, kad pedagogai yra aktyvesni siekdami bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais nei patys tėvai. Sėkmingo ugdymo galima tikėtis ir tada, kai yra gerai organizuotas darbas. Taisyklės turi susikūrę ne visi pedagogai. Tyrimu išsiaiškinta, kad pedagogų ir tėvų požiūris į tai, kas turi ugdyti ugdytinių socialinius įgūdžius, nėra vienodas. Pastebėta, kad tėvai neprisiima sau visiškos atsakomybės už vaikų socialinių įgūdžių ugdymą – ikimokyklinė įstaiga yra patikimesnė ugdytoja. Dalis tėvų mano, jog specialiai ugdyti vaikų socialinius įgūdžius nereikia – tai yra šeimos arba savaiminis dalykas. Pedagogai norėtų kur kas didesnio tėvų vaidmens vaikų socialinių įgūdžių ugdyme.

Išvados

1. Išanalizavus mokslinę pedagoginę literatūrą apie ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotolinį ugdymą, nustatyti pagrindiniai veiksniai, sąlygojantys sėkmingą ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių nuotolinį ugdymą. Nors ikimokyklinio amžiaus vaikų socialiniai įgūdžiai yra įgyjami jiems artimoje aplinkoje (šeimoje) ir dažniausiai patenkina tėvų socialinius lūkesčius, vis dėlto labai svarbus yra ikimokyklinis ugdymas, kuris garantuoja tinkamą ugdymo turinį bei priemones ir padeda sėkmingai socializuotis. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos turi didelį potencialą sėkmingai ugdyti socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu. Nuotolinis ugdymas nėra kliūtis ugdyti svarbiausius socialinius įgūdžius
2. Atlikus kiekybinį tyrimą buvo atskleistos problemos, susijusios su informacinių technologijų įrankių, metodų ir būdų naudojimu, ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus; nemažai pedagogų nėra susikūrę nuotolinio ugdymo darbo, bendravimo taisyklių vaikams ir tėvams; 24,2 proc. tėvų mano, jog socialinių įgūdžių ugdymas yra šeimos reikalas ar savaime vykstantis dalykas; grįžtamojo ryšio nebuvimas; 24,6 proc. pedagogų neįgyvendina jokių programų, kuriomis remiantis galima ugdyti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu. Nustatytos tokios pagrindinės socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos: vaikai nenori mokytis, nesusikaupia; per daug užduočių, jos sunkios; vaikų ir pedagogo tiesioginio kontakto nebuvimas; informacinių technologijų trikdžiai; trečdalis tėvų nesiūlo jokių problemų sprendimo būdų, jie teigia, kad ikimokyklinio amžiaus vaikų nuotolinio ugdymo neturi būti.
3. Buvo nustatytos ir nuotolinio ugdymo problemos, susijusios su žmogiškuoju faktoriumi. Ši problema sietina su tėvų požiūriu į nuotolinį vaikų socialinių įgūdžių ugdymą. Nemažai tėvų vangiai dalyvauja nuotoliniame vaikų ugdyme, bet jų dalyvavimas vienas iš svarbiausių sėkmės veiksnių. Tėvams trūksta pedagoginės kultūros, pedagoginio švietimo. Vaikai yra labai aktyvūs, judrūs. Tėvai ne visada aktyviai dalyvauja vaiko ugdyme, pedagogai yra aktyvesni ir iniciatyvesni bendradarbiavimo su tėvais srityje, o tėvai tuo tarpu yra pasyvūs, patys retai imasi bendravimo iniciatyvos.
4. Buvo išsiaiškinti nuotolinio ugdymo problemų sprendimo būdai ugdant ikimokyklinio amžiaus vaikus. Pedagogai pageidauja aktyvesnės tėvų paramos ir pagalbos ugdant vaikų socialinius įgūdžius, o tėvai labiau nukreipia problemų sprendimą per pedagogų veiklą, veiklos organizavimą.

Pasiūlymai

Atliktas tyrimas leidžia siūlyti pedagogams ir tėvams ugdant socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu pasirinkti tinkamiausią ikimokyklinio amžiaus vaikams bendravimo platformą (geriausiai vieną arba dvi); sukurti įvairius kūrybinius žaidimus, būdus ir metodus, kurie nuotoliniu būdu padeda ugdyti priešmokyklinio amžiaus vaikus; sukurti naudingą priemonių sistemą, kuri padėtų nuotoliniu būdu ugdyti vaikų socialinius įgūdžius, pasitelkiant mokomuosius žaidimus; sukurti pedagoginio tėvų konsultavimo ir bendradarbiavimo sistemą.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialiniai įgūdžiai turėtų būti ugdomi ne tik ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje, ne tik nuotoliniu būdu, bet ir šeimoje ir visoje visuomenėje. Be pagrindinės vaikų ugdymo programos, nuotoliniame ugdyme privalomai turėtų būti įgyvendinamos ir specialiosios programos – gyvenimiškųjų įgūdžių ugdymo (Zipio draugai; gyvenimo įgūdžių ugdymo programa Kimochi; Lions quest programa „Laikas kartu“ ir kt.). Visos veiklos turėtų būti nukreiptos akcentuoti vaikų draugiškumo svarbą, konfliktų sprendimo galimybes, jos privalo padėti vaikams geriau suprasti save, įvertinti savo gebėjimus, įvardinti savo jausmus. Daug dėmesio reikėtų skirti veikloms emocijų ir jausmų pažinimui bei valdymui.

Nuotoliniu būdu ugdant taip pat privalomos taisyklės. Ikimokyklinio ugdymo pedagogai daugiausiai dėmesio skiria ugdymo turiniui, bet informacinės technologijos nuolat tobulėja, todėl ir mokytojai privalo nuolat atnaujinti savo kompetencijas, kad kiltų kuo mažiau žinių, informacijos ir ugdymo priemonių lavinant vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu problemų. Pedagogai turi pasitelkti išorinius išteklius, kurie padėtų ugdyti socialinius įgūdžius – virtualius spektaklius, muziejus ir kt.

Pedagogai turi ieškoti naujų veiksmingų pedagoginio tėvų švietimo formų ir būdų, tėvų partnerystės (bendri vaikų ir tėvų renginiai, įdomios paskaitos apie vaikų socialinių įgūdžių ugdymą, konsultacijos, kurių metu teikiami patarimai, sprendžiamos įvairios problemos, teikiama informacija). Reikia susikurti bendravimo ir bendradarbiavimo su ugdytinių tėvais sistemą. Taip pat būtina susikurti paprastas taisykles vaikams ir tėvams, kurios padėtų organizuoti vaikų socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu. Pedagogų žinių, informacijos ir ugdymo priemonių problemas galima spręsti parengus aiškią atmintinę, kur būtų galima rasti svarbiausią informaciją apie nuotolinio ugdymo aktualijas. Kiekviena ikimokyklinio ugdymo įstaiga privalo paskirti informacinių technologijų administratorių/ koordinatorių, kuris konsultuotų pedagogus ir ugdytinių tėvus technologijų naudojimo klausimais, prižiūrėtų ir užtikrintų informacinių technologijų įrankių funkcionavimą.

Literatūros sąrašas

1. Bardauskaitė, E., Jakimavičienė, A. ir Sadauskienė, R. (2016). Priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinės kompetencijos ugdymas/-is tyrinėjimais, eksperimentais, atradimais. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų rengimo problematika: tarptautinė mokslinė praktinė konferencija (p. 42 – 43, p. 195 – 200). Kaunas: Kauno kolegija. Prieiga per internetą: <https://core.ac.uk/download/pdf/75821367.pdf> .
2. Berns R. M. (2009). Vaiko socializacija. Šeima, mokykla, visuomenė. Vilnius: UAB „Poligrafija ir informatika“.
3. Biliūnienė J., Miltenienė L. (2013). Tėvų, įveikiančių vaikų elgesio ir emocijų sunkumus, patirtis: anketinės apklausos rezultatų analizė. Jaunųjų mokslininkų darbai. Nr. 2 (40). Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/HP/Downloads/6098133.pdf> .
4. Bitinas B. (2006). Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas. Kronta.
5. Čiuladienė, G., Valantinas, A. (2016). Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo gairės: ką atskleidžia kritiškai tėvų atsiliepimai apie ugdymo procesą. ISSN 1392-5016. ACTA PAEDAGOGICA VILNENSIA. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/314107078_Tevu_ir_mokyklos_bendradarbiavimo_gaires_ka_atskleidzia_kritiski_tevu_atsiliepimai_apie_ugdymo_procesa .
6. Darželių ir mokyklų veiklos per(si)kėlimo į virtualią erdvę rekomendacijos. (2020). Vaikystės sodas ir Karalienės Mortos mokykla.
7. Glebuviene V. S., Jonilienė M., Monkevičienė O., Montvilaitė S., Stankevičienė K., Tarasonienė A. L. (2009). Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas: programos ir vaikų gyvenimo organizavimas. Pedagogika. ISSN 1392-0340. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367169383629/> .
8. Gustaitienė, I. ir Širiakovienė, A. (2020). Priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir tėvų bendravimas ir bendradarbiavimas (Kauno miesto atvejis). ISSN 1648-877. Jaunųjų mokslininkų darbai. Nr. 50 (1).
9. Hakkarainen P., Brėdikytė M., Brandišauskienė A., Sujetaitė-Volungevičienė G. (2015). Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/62210/1/ISBN9786094543982.pdf> .
10. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų rengimo problematika. (2014). Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/277372040_playfulness .

11. Išmaniųjų įrenginių naudojimo gairės mokykloms. (2020). Skaitmeninės etikos centras. Prieiga per internetą: https://nsasmmmy.sharepoint.com/:w:/g/personal/daiva_asad_nsa_smm_lt/EXv9UiXxOWBJqZLjhHt5iEBoRKA4HqG52LJCAb4kRisag?rtime=8IQJuav2Eg
12. Kardelis K. (2005). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai. Lucilijus.
13. Kardelis K. (2009). Taikomųjų tyrimų metodologija. Klaipėda. Klaipėdos universiteto leidykla.
14. Keinys St. (2021). Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. 8 leidimas. – Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
15. Kilbey, E. (2018). Vaikystė tarp ekranų. Kaip skaitmeniniame amžiuje užauginti sveiką ir laimingą vaiką. Vilnius: AB „Spauda“.
16. *Kimochis* Socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymas. 3-6 metų vaikai UAB Vaikystės sodas.
17. Klaipėdos valstybinės kolegijos metodiniai nurodymai (2018). Verslo fakulteto kursinių, pedagoginių studijų baigiamųjų darbų ir baigiamųjų darbų rengimo metodika.
18. Landsbergienė A. Kompiuteriai (ir kt. technologijos) darželyje – apie pusiausvyros paieškas. Iš Vaikystės sodas [interaktyvus]. 2011. Prieiga per internetą: <http://www.vaikystes-sodas.lt/Austejos-blogas/kompiuteriai-ir-kttechnologijos-darzelyje-apie-pusiausvyrospaieskas/16316>.
19. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2012. Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425517>.
20. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2015). Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Klaipėda: UAB „Baltic Printing House“. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/knyga%20-%20rekomendacijos.pdf>.
21. Lietuvos Respublikos Švietimo ir sporto ministerija. 2021–2030 m. investicijų poreikio į švietimo sistemą žemėlapis (2020). Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/es_investicijos/Aktualizuotas%20svietimo%20zemelapis_2020%2008%2024.pdf.
22. LNDT nuotolinės pamokos padėjo spręsti konkrečias moksleivių problemas. (2020). Prieiga per internetą: <https://www.emokykla.lt/nuotolinis/naujienos/lndt-nuotolines-pamokospadejo-spresti-konkreacias-moksleiviu-problemas/43647>.
23. Malinauskaitė, A. (2011). Efektyvus socialinių ir emocinių kompetencijų skatinimo būdas vaikų darželyje – prevencinė programa „Lubo iš kosmoso!“. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/30985>.

24. Marcinkienė, R. (2015). Kaip sukurti, tinkamą vaikams, priešmokyklinės grupės savitumą? Lentvaris: Lentvario lopšelio-darželio „šilas“. Prieiga per internetą: <http://www.lentvariosilas.lt/wp-content/uploads/2015/02/4.-kaip-sukurti-tinkama-vaikams-prie%C5%A1mokyklin%C4%97s-grup%C4%97s-savitum%C4%85.pdf> .
25. Mokytojo profesijos kompetencijos aprašas, 2007. Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.291726> .
26. Monkevičienė, O. (2013). Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Projektas „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ Nr. VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001.
27. Pažangios mokymosi technologijos. Išmanusis mokymasis (2017). Povilaitienė, M. ir Jakštienė, V.: Interaktyviųjų priemonių taikymas realizuojant pradinukų individualius mokymosi poreikius (p. 160). Prieiga per internetą: <https://ndma.lt/wp-content/uploads/2018/10/Alta17.pdf>.
28. Petrošienė, G. (2018). Pedagogas šiuolaikiniame ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme. Prieiga per internetą: <https://www.kvk.lt/file/manual/Studijos-verslas-visuomene-2018.pdf> .
29. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Švietimo ir mokslo ministerija, 2014.
30. Ryšio technologijų mokslų daktaras aiškina, ką daryti, jei reikia geresnio interneto ryšio: praktiškų patarimų atmintinė. (2020). Prieiga per internetą: <http://m.technologijos.lt/cat/12-9/article/S-81574> .
31. Robbins St. P. (2007). Organizacinės elgsenos pagrindai. Iš anglų kalbos vertė D. Masilionis. Kaunas: UAB „Poligrafija ir informatika“ .
32. Skaitmeninės etikos centras (2020). Išsamios pasaulio mokslininkų sutartos gairės, kaip pandemijos metu išvengti probleminio interneto naudojimo. Prieiga per internetą: [https://e-etika.lt/wp-content/uploads/2020/05/Kaip-pandemijos-metu-isvengti-probleminio-internet-naudojimo_SEC.pdf](https://e-etika.lt/wp-content/uploads/2020/05/Kaip-pandemijos-metu-isvengti-probleminio-interneto-naudojimo_SEC.pdf) .
33. Slušnienė, G., Parišauskienė, D., Balčėtienė, A. (2017). Bendradarbiavimui su ugdytinių tėvais skirtų technologijų taikymas siekiant efektyvios komunikacijos. Mokslo taikomieji tyrimai Lietuvos kolegijose, 2017 Nr.13. Prieiga per internetą: <http://ojs.kaunokolegija.lt/index.php/mttlk/article/view/206> .
34. Smilgienė, J., & Jonaitienė, D. (2019). Vaikų elgesio kultūros ugdymo(si) būdai ir metodai Radviliškio miesto „X“ ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje (atvejo analizė). Jaunųjų Mokslininkų Darbai, 49(1), 16-26. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publ->

ication/334436559_Vaiku_elgesio_kultūros_ugdymosi_budai_ir_metodai_Radviliskio_mi
esto_X_ikimokyklineje_ugdymo_istaigoje_atvejo_analize .

35. Tarptautinė mokslinė praktinė konferencija „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų rengimo problematika“ (2014). Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/profile/Evanthia_Synodi/publication/277372040_playfulness/links/5569bed708aeccd77739fb11.pdf#page=133 .
36. Valackienė A., Mikėnė S. (2008). Sociologinis tyrimas: metodologija ir atlikimo metodika. Kaunas, p. 35.
37. VU mokslininkų projektas „Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminio požiūriu“ finansuojamas LMTLT (sut.nr. S-COV-20-11). Prieiga per internetą: https://www.fsf.vu.lt/dokumentai/Dokumentainuorodos/VU_mokslinink%C5%B3_projekto_rekomendacijos.pdf .

KLAIPĖDOS VALSTYBINĖS KOLEGIJOS
VERSLO FAKULTETO
IKIMOKYKLINĖS IR PRIEŠMOKYKLINĖS PEDAGOGIKOS STUDIJŲ
PROGRAMOS
IPPs7-3 GRUPĖS STUDENTĖS DANGUOLĖS LAUCIENĖS

ĮSIPAREIGOJIMAS

2021 - vasario 16 d.

Klaipėda

Aš, Danguolė Laucienė, įsipareigoju garantuoti savo Baigiamojo darbo autorystę, darbe pateikiamų duomenų patikimumą.

Patvirtinu, kad esu susipažinęs(-usi) su Klaipėdos valstybinės kolegijos studijų nuostatais ir Klaipėdos valstybinės kolegijos akademinės bendruomenės etikos kodeksu. Žinau, kad Studijų nuostatų X Straipsnio 87,7 punkte teigiama: „Studentas šalinamas iš kolegijos už nesąžiningą studijavimą“. Suprantu, kad šis punktas taikomas ir Baigiamųjų darbų rengimui, todėl už nusirašinėjimą, plagijavimą, kitokį nesąžiningumą bei apgaulinėjimą man bus neleista ginti Baigiamojo darbo ir būsiu pašalintas (-a) iš Kolegijos.

(Parašas)

(Studento v. pavardė)

Anketa skirta ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams. www.manoapklausa.lt

Klaipėdos valstybinės kolegijos Verslo fakulteto Ikimokyklinės ir priešmokyklinės pedagogikos studijų programos trečio kurso studentė Danguolė Laucienė atlieka tyrimą, kurio tikslas yra išnagrinėti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus. Apibendrinti tyrimo rezultatai bus panaudoti baigiamajame darbe „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“. Anketa yra anoniminė, todėl vardo ir pavardės nurodyti nereikia. Anketoje nėra teisingų ar neteisingų atsakymų. Tyrėjai svarbiausia Jūsų asmeninė nuomonė, kurią išreikšti užtruksite 10 min. Jūsų dalyvavimas tyrime padės sužinoti apie ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus.

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami

1. Koks pedagogo vaidmuo ugdant socialinius įgūdžius (galimi keli pasirinkimai)?

- Palaikyti ir puoselėti vaiko orumą;
- palaikyti ir skatinti domėjimąsi;
- padėti vaikui suvokti jausmus;
- skatinti, kad vaikas gerbtų kitus;
- kita.

2. Kokias socialinių įgūdžių lavinimo programas naudojote lavindami socialinius įgūdžius?

- Zipio draugai;
- Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa Kimochi;
- Lions quest programa „Laikas kartu“;
- nenaudoju jokių programų.

3. Kaip manote, kokia yra žaidimų reikšmė vaikui (galimi keli pasirinkimai)?

- Žaisdamas vaikas išmoksta mažinti pyktį, nerimą, tinkamai išreikšti save;
- žaisdamas vaikas išmoksta spręsti konfliktus, iškilusias problemas;
- vaikui žaidžiant, jis įgyja naujų sugebėjimų, įgūdžių, naujos patirties;
- žaidimas vaikui leidžia išmokti bendravimo ir bendradarbiavimo su kitais;
- žaisdami vaikai gali pažinti, mąstyti, mokytis, tobulėti, judėti.

4. Kokias platformas dažniausiai renkatės nuotoliniam ugdymui (galimi keli pasirinkimai)?

- Zoom;
- Padlet;
- Teams;
- Messenger;
- Skype;
- Viber;
- kita (įrašykite).....

5. Kokias užduotis siunčiate ugdytiniams nuotolinio mokymo metu?

- Savaitės užduotis pasirenkant patiems vaikams, kurias iš jų atlikti;
  - vieną užduotį, parinktą Jūsų.
- 6. Kiek sugaištate laiko ruošdamasis(-i) vienam nuotoliniam užsiėmimui?**
- 1 - 2 val.;
  - 0,5 – 1 val.;
  - kita (įrašykite).....
- 7. Kaip dažnai nuotolinio ugdymo metu informuojate tėvus apie vaiko socialinių įgūdžių pasiekimus?**
- Kartą per savaitę;
  - kartą per mėnesį;
  - kita (įrašykite) .....
- 8. Kokius vaikų socialinių įgūdžių gebėjimus ugdote nuotoliniu būdu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Emocijų valdymas;
  - bendravimas;
  - sprendimų priėmimas;
  - savęs pažinimas;
  - kita.
- 9. Kokių iš žemiau išvardintų metodų taikymas, Jūsų nuomone, labiausiai skatina įvairių socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Žaidimas;
  - meninė veikla;
  - pokalbis;
  - kita.
- 10. Pažymėkite, Jūsų nuomone, labiausiai socialinius įgūdžius ugdantį žaidimą:**
- Stalo žaidimai (loto, dėlionės, žaidimai su įvairiais žaislais);
  - žodiniai žaidimai;
  - vaidmeniniai žaidimai;
  - žaidimai su įvairiais daiktais.
- 11. Kokius iš išvardintų socialinių įgūdžių Jūsų auklėtiniai demonstruoja nuotolinio ugdymo metu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Bendrauja su kitais vaikais;
  - gerai sutaria su suaugusiais;
  - geba tinkamai spręsti problemas ir konfliktus;
  - geba atlikti užduotis veiklos metu;
  - yra komunikabilūs.
- 12. Kas, Jūsų nuomone, lemia socialinių įgūdžių ugdymo kokybę nuotoliniu būdu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Pedagogo kompetencijos;
  - pedagogo kvalifikacija;
  - pedagogo darbo stažas;
  - vaikų skaičius užsiėmime;

- grupės vaikų charakteriai;
- tėvų bendradarbiavimas.

13. Ar naudojantis platformomis iškyla problemų?

- Taip;
- ne, problemų neturiu (jei pasirinkote šį atsakymą – pereikite prie 16 klausimo).

14. Jei iškyla problemų, tai kokios jos?

- Stringa internetas;
- stringa platforma;
- ilgai trunka įkelti mokomąją medžiagą.

15. Kaip sprendžiate šias problemas (įrašykite)?

.....

16. Kur ieškote informacijos apie informacinių technologijų naudojimą, įrankius, metodus (galimi keli pasirinkimai)?

- Lietuvos Respublikos Švietimo ministerijos internetiniame puslapyje;
- skaitau pedagoginę spaudą;
- pataria kolegos;
- kita (įrašykite).....

17. Su kokiomis problemomis susiduriate ugdydami vaikų socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?

Įrašykite .....

18. Kaip sprendžiate šias problemas?

Įrašykite .....

19. Ar tėvų vaidmuo, Jūsų manymu, labai svarbus organizuojant nuotolinį ugdymą?

- Taip,
- ne.

20. Ar visada jūsų grupės tėvai noriai dalyvauja vaiko nuotolinio ugdymo veiklose (padeda išaiškinti užduotis, siunčia atliktų darbų fotografijas ir kt.)?

- Visada (jei pasirinkote šį atsakymą – pereikite prie 22 klausimo);
- ne visada;
- kita (įrašykite) .....

21. Kaip sprendžiate problemas, jei tėvai nenoriai dalyvauja vaiko nuotoliniame ugdyme?

Įrašykite.....

22. Kas lemia sėkmingą socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu šeimoje (galimi keli pasirinkimai)?

- Šeimos materialinė padėtis;
- tėvų/globėjų išsilavinimas;
- tėvų/globėjų užimtumas;
- vaikų skaičius šeimoje;
- nusistovėjusios elgesio taisyklės šeimoje.

23. Ar grupėje turite susikūrę nuotolinio ugdymo elgesio taisykles?

- Taip;
- ne (jei pasirinkote šį atsakymą – pereikite prie 25 klausimo).

24. Ar vaikai laikosi tų taisyklių?

- Taip;
- ne.

25. Kaip sprendžiate iškilusias elgesio problemas ugdydami nuotoliniu būdu (galimi keli pasirinkimai)?

- Kalbatės su tėvais;
- jungiatės atskirai su vaiku;
- keičiate veiklos pobūdį;
- kita.....

26. Kokį turite įgijęs (-usi) išsilavinimą?

- Magistras arba jį atitinkantis išsilavinimas;
- universitetinis bakalauras arba jį atitinkantis išsilavinimas (baigėte universitetą);
- profesinis bakalauras (baigėte kolegiją);
- aukštesnysis išsilavinimas (baigėte pedagoginę mokyklą);
- vidurinis išsilavinimas.

27. Kokia Jūsų kvalifikacinė kategorija?

- Ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo mokytojas ekspertas.
- ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo mokytojas metodininkas;
- ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo vyresnysis mokytojas;
- ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo mokytojas.

28. Koks Jūsų darbo stažas?

- 21 m. ir daugiau;
- 11 m. – 20 m.;
- 6 m. – 10 m.;
- 1 m. – 5 m.;
- iki 1 m.

29. Su kokio amžiaus vaikų grupe dirbate?

- 4 m. – 6 m.;
- 2 m. – 4 m.;
- iki 2m.

Dėkoju už atsakymus.

Anketa skirta ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams). www.manoapklausa.lt

Klaipėdos valstybinės kolegijos Verslo fakulteto Ikimokyklinės ir priešmokyklinės pedagogikos studijų programos trečio kurso studentė Danguolė Laucienė atlieka tyrimą, kurio tikslas yra išnagrinėti ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus. Apibendrinti tyrimo rezultatai bus panaudoti baigiamajame darbe „Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai“. Anketa yra anoniminė, todėl vardo ir pavardės nurodyti nereikia. Anketoje nėra teisingų ar neteisingų atsakymų. Tyrėjai svarbiausia Jūsų asmeninė nuomonė, kurią išreikšti užtruksite 10 min. Jūsų dalyvavimas tyrime padės sužinoti apie ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemas ir jų sprendimo būdus.

Šios anketos rezultatai viešai nepublikuojami

1. **Kas, Jūsų nuomone, yra socialiniai įgūdžiai (įgūdžiai, padedantys prisitaikyti visuomenėje ir elgtis pozityviai) (galimi keli pasirinkimai)?**
  - Savivoka ir savigarba;
  - emocijų suvokimas ir raiška;
  - fizinis aktyvumas;
  - santykiai su bendraamžiais;
  - santykiai su suaugusiais;
  - aplinkos pažinimas;
  - meninė raiška;
  - skaičiavimas ir matavimas.
2. **Ar, Jūsų nuomone, reikia ugdyti vaiko socialinius įgūdžius nuotoliniu būdu?**
  - Reikia;
  - nebūtina, nes tai savaiminis dalykas;
  - tai šeimos reikalas;
  - kita.
3. **Kaip esate įtraukiami į savo vaiko socialinių įgūdžių ugdymą nuotoliniu būdu?**
  - Dalyvaujate veikloje kartu su vaiku;
  - padedate pasirengti veiklai;
  - kita.
4. **Kokios veiklos Jūsų šeimoje daro teigiamą įtaką vaiko socialiniams įgūdžiams (galimi keli pasirinkimai)?**
  - Nuoširdus bendravimas su vaiku;
  - žaidimai, žaidžiami kartu su šeima;
  - knygų skaitymas;
  - kita.
5. **Koks, Jūsų nuomone, pedagogo vaidmuo ugdant socialinius įgūdžius (galimi keli pasirinkimai)?**
  - Palaikyti ir puoselėti vaiko orumą;
  - palaikyti ir skatinti domėjimąsi;

- padėti vaikui suvokti jausmus;
  - skatinti, kad vaikas gerbtų kitus;
  - kita.
- 6. Kas, Jūsų nuomone, lemia socialinių įgūdžių ugdymo kokybę nuotoliniu būdu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Pedagogo kompetencijos;
  - pedagogo darbo stažas;
  - vaikų skaičius užsiėmime;
  - grupės vaikų charakteriai;
  - tėvų bendradarbiavimas;
  - kita.
- 7. Kokius iš išvardintų socialinių įgūdžių Jūsų vaikas demonstruoja nuotolinio ugdymo metu (galimi keli pasirinkimai)?**
- Bendrauja su kitais vaikais;
  - gerai sutaria su suaugusiais;
  - geba tinkamai spręsti problemas ir konfliktus;
  - geba atlikti užduotis veiklos metu;
  - yra komunikabilus.
- 8. Kaip dažnai nuotolinio ugdymo metu este informuojami apie vaiko socialinių įgūdžių pasiekimus?**
- Kartą per savaitę;
  - kartą per mėnesį;
  - kita.
- 9. Ar visada Jūs noriai dalyvaujate vaiko nuotolinio ugdymo veiklose ugdant socialinius įgūdžius (padedate išaiškinti užduotis, siunčiate atliktų darbelių fotografijas, kartu su vaiku dalyvaujate vaidybiniame žaidime ir kt.)?**
- Visada (jei pasirinkote šį atsakymą – pereikite prie 11 klausimo);
  - ne visada;
  - kita (jei pasirinkote šį atsakymą – pereikite prie 11 klausimo).
- 10. Jei ne visada dalyvaujate, nurodykite kodėl.**
Įrašykite .....
- 11. Kokias užduotis labiau pageidaujate gauti nuotolinio ugdymo metu?**
- Savaitės užduotis pasirenkant patiems, kurias iš jų atlikti;
  - vienos užduoties, parinktos pedagogo.
- 12. Kokios platformos Jums patogiausios/priimtinausios vaiko nuotoliniam ugdymui(si) (galimi keli pasirinkimai)?**
- Zoom;
  - Padlet;
  - Teams;
  - Messenger;
  - Skype;

- Viber;
- kita (įrašykite).....

13. Ar tėvų vaidmuo, Jūsų manymu, labai svarbus organizuojant nuotolinį ugdymą?

- Taip,
- ne.

14. Su kokiomis problemomis susiduriatete ugdant pedagogui Jūsų vaikus nuotoliniu būdu?

Įrašykite .....

15. Kaip siūlytumėte jas spręsti (nurodykite bent vieną sprendimo būdą)?

Įrašykite .....

16. Koks Jūsų amžius?

- 18-25 m.;
- 26-30 m.;
- 31-40 m.;
- 41 m. ir daugiau.

17. Koks Jūsų išsilavinimas?

- Vidurinis;
- spec. Vidurinis;
- aukštesnysis;
- aukštasis;
- kita.

Dėkoju už atsakymus.

Apklausos atlikimo sertifikatas

1278002995

Šiuo sertifikatu patvirtinama, kad

Danguolė Laucienė

atliko apklausą

Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai

Apklausos atlikimo periodas: 2021-04-12 - 2021-04-23
Dalyvavusių respondentų kiekis: 61

Iveta Balode
ManoApklausa.lt direktorius

1

Apklausos atlikimo sertifikatas
1278034874

Šiuo sertifikatu patvirtinama, kad
Danguolė Laucienė
atliko apklausą
Ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo nuotoliniu būdu problemos ir jų sprendimo būdai

Apklausos atlikimo periodas: 2021-04-12 - 2021-04-23
Dalyvavusių respondentų kiekis: 62

Iveta Balode
ManoApklausa.lt direktorius